

fiacăra

Anul XV NR. 37 (589) — 10 septembrie 1966

Biblioteca Centrală
Regională
Medea-Deva

Proletari din toate țările, uniți-vă!

noi mărci de ciment

Gama produselor fabricii de ciment „Temelia” din Braşov s-a îmbogăţit cu noi mărci de ciment special destinat lucrărilor hidrotehnice.

Unul dintre aceste sortimente — cimentul hidrotehnic — a fost rezistenţă sulfurică — a şi fost asimilat în producţie, iar peste câteva zile urmează ca primele cantităţi să fie livrate şantierului Sistemului hidro-energetic şi de navigaţie Porţile de Fier.

Concomitent se desfăşoară în fabrică lucrări de experimentare a unui sortiment, denumit ciment „HZ” (ciment hidrotehnic cu zgură).

Tot pentru şantierul de la Porţile de Fier lucrează şi colectivul fabricii de ciment din Medgidia, în catalogul căreia

va apărea în curând un sortiment special — cimentul de baraj — cu căldură de hidratare mică, aflat la ora actuală în fază semiindustrială.

Dar preocupările specialiștilor în cimenturi nu s-a oprit aici.

Printre mărcile de ciment folosite în industria prefabricatelor din beton armat şi la confecţionarea betoanelor monolite se numără o serie recent experimentată, din care fac parte, printre altele, Rim 400 şi Rim 450.

Acestea prezintă multiple avantaje, printre care reducerea timpului de aburire a prefabricatelor şi respectiv a duratei de decofrare.

Traian HERŢEA

hirtia în laborator

La Institutul de studii, experimentări şi proiectări pentru industria celulozei, hirtiei, fibrelor artificiale şi valorificarea stufului au fost întreprinse o serie de cercetări ce urmăresc atât îmbunătăţirea comportării hirtiei destinate tipăriturilor, ambalajelor etc., cât şi obţinerea de produse celulozice cu calităţi speciale. Cercetările de preparare a pastei de amidon oxidat ce urmează a fi prelucrată cu ajutorul maşinilor existente la Combinatul de celuloză şi hirtie din Călăraşi şi la Fabrica de hirtie Palas-Constanţa au dat plină

în prezent rezultate promiţătoare. În acelaşi timp se studiază şi comportarea, în diverse condiţii, a unor tipuri de hirtie înobilată ce va putea fi folosită la protecţia recipientelor metalice supuse acţiunii mediilor corosive. Pentru hirtia de ambalaj, studiile urmăresc obţinerea unor calităţi larg diferenţiate, pe de o parte prin perfecţionarea tipurilor existente şi, pe de altă parte, prin asimilarea unor materii prime noi, ca poliacrilamida, formaldehidă, diferite răşini etc.

Alexandru BARBU

arate cu circa 420 000 hectare mai mult faţă de aceeaşi perioadă a anului trecut. Pe mai bine de 1 000 000 de hectare au fost efectuate lucrări de pregătire a terenului pentru însămînţările de toamnă. 750 000 hectare au fost fertilizate cu îngrăşăminte chimice. Consiliile agricole şi uniunile cooperatiste — într-o strânsă colaborare — sprijină unităţile

agricole pentru ca însămînţatul grâului să se facă în timp optim şi în cele mai bune condiţii agrotehnice.

Peste puţină vreme, pe câmpiile ţării vor ieşi semănătoarele. Într-un teren bine pregătit ele vor pune seminţe de soi din care vor creşte holde bogate pentru piinea patriei.

C. GHIŢĂ

fructele pădurii la sfârşit de sezon

Pădurile din zonele deluroase şi mai ales cele de la munte oferă cu dărnicie, în fiecare an, mari cantităţi de fructe care pot concura (ca materii prime în industria alimentară) cu roadele livezilor de pomi fructiferi. Fructele pădurilor constituie în sezonul estival obiectul unor adevărate campanii de recoltare. Vara care a trecut a fost deosebit de rodnică din acest punct de vedere.

La Direcţia regională a economiei forestiere (D.R.E.F.) Vatra Dornei, de exemplu, cele 22 de puncte de achiziţie înfiinţate (din care patru livrează produse direct la export) au recepţionat fiecare în medie peste 15 000 kg afine, mai mult de 600 kg ciuperci şi importante cantităţi de zmeură.

D.R.E.F. Hunedoara, care la

începutul sezonului şi-a propus să depăşească cu peste 60 tone cantitatea fructelor de pădure contractate (780 tone zmeură, 26 tone afine, peste 230 tone mure şi aproape 240 tone ciuperci) şi-a îndeplinit angajamentul la majoritatea sortimentelor înregistrând şi importante depăşiri. Şi în alte regiuni ale ţării se face acum bilanţul campaniei de recoltare a fructelor pădurii. Prin valorificarea în stare proaspătă a produselor achiziţionate şi prin sporirea cantităţilor livrate industriei alimentare sau direct, pe piaţă, întreprinderile economiei forestiere au depăşit cu mult, în acest an, valoarea veniturilor încasate în sezonul precedent.

Dan TROFIM

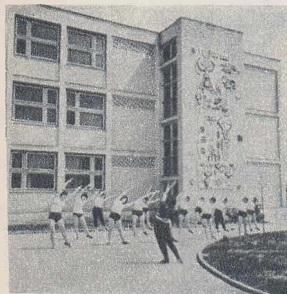
apă pentru galaţi

Noile cartiere de locuinţe ale oraşului Galaţi ridică printre alte probleme de interes edilitar şi pe aceea a surselor

capacitate totală de 30 000 mc se află într-un stadiu avansat, până acum constructorii rousând să economisească, la

pe copertele noastre

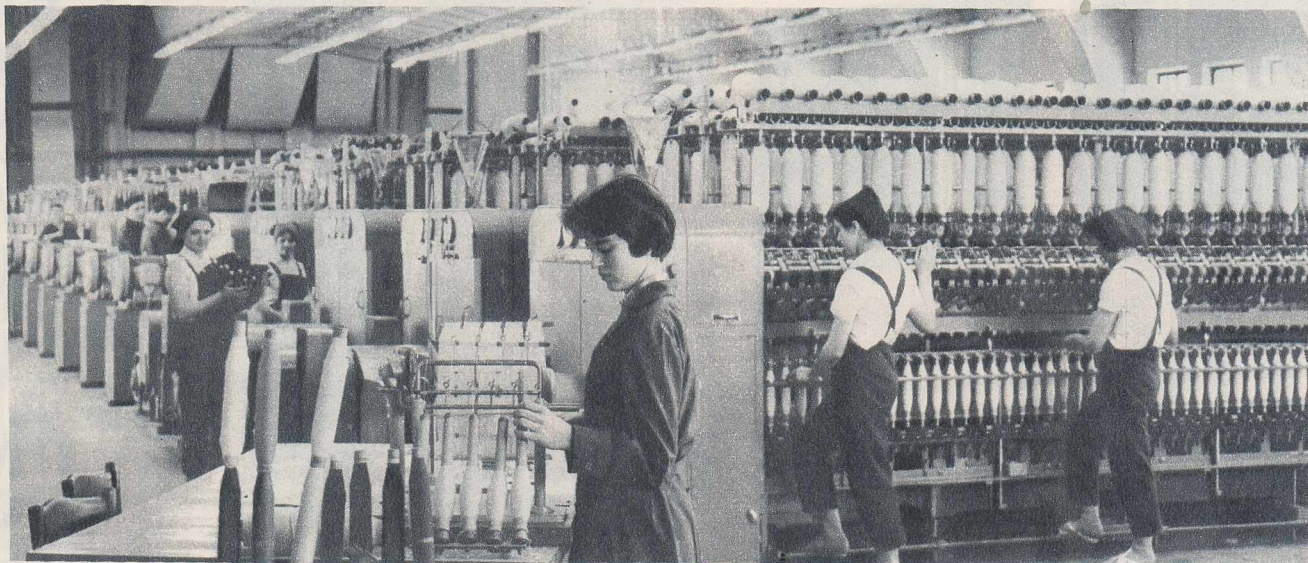
Încep şcolile (citiţi interviurile din pag. 20)
Fotografie de Ion PETCU

Biserica din Scheii Braşovului (citiţi reportajul din paginile 12-15).

Fotografie de Eugen IAROVIĆI

FLACĂRA. Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scintei 1, raionul 30 Decembrie. Casa poştală 4112. Of. 83. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poştale, la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”.

Industria uşoară a regiunii Bacău a înregistrat, în ultimii ani, importante creşteri ale capacităţilor de producţie atât prin construcţia unor obiective noi cât şi prin extinderea, reutilizarea şi modernizarea secţiilor unor întreprinderi mai vechi. La fabrica „Proletarul” au fost introduse în fabricaţie noi sortimente de ţesături din lână, bumbac şi fire sintetice, care se bucură de o bună apreciere din partea publicului larg din întreaga ţară. În fotografie: aspect din secţia de tors fire a fabricii băcăoane.

piinea ţării

Peste puţină vreme va începe însămînţatul grâului. La recenta şedinţă largită a Consiliului Superior al Agriculturii, conducătorii de unităţi agricole din toată ţara, specialiştii au arătat că există numeroase rezerve pentru creşterea simţitoare a producţiei de grâu. Şi pînă acum s-au obţinut succese în cultura grâului. Astfel, în ultimii 5 ani gospodăriile agricole de stat au avut o recoltă medie de 2 171 kg la hectar. Şi cooperativele au înregistrat succese în acest sens; tot în ultimii 5 ani producţia medie de grâu în sectorul cooperatist a sporit cu 250 kg la hectar faţă de media anilor 1957-1961. În acest prim an al cincinalului, cu toate condiţiile de secetă prelungită în care s-a însămînţat grâul în toamna tre-

cută, nivelul producţiei planificate a fost depăşit.

În anul 1966-1967 există condiţii mai bune pentru sporirea producţiei de grâu. Gradul mărit de mecanizare, îngrăşăminte chimice în cantităţi sporite vor contribui din plin la sporul producţiei de grâu.

Partidul şi statul nostru au acordat şi acordă o deosebită atenţie dezvoltării bazei tehnico-materiale a agriculturii. Dezvoltarea în continuare a acestor baze va permite ca în 1970 gospodăriile agricole de stat să realizeze o producţie medie la hectar de 3 000-3 200 kg, iar cooperativele agricole 2 000-2 200 kg.

Deşi n-a început însămînţatul grâului, oamenii muncii din agricultură au făcut intense pregătiri în acest sens. Pînă la 1 septembrie a.c. au fost

de aprovizionare cu apă potabilă. Deşi Dunărea ar putea constitui aici o sursă, constructorii au ales alt rezervor natural de apă şi anume apa freatică de mare adîncime. În momentul de faţă se apropie de sfârşit operaţiile de foraj la cele 134 de puţuri prevăzute să acopere debitul necesar. La staţiile de repompare lucrările sînt în curs, iar cele două rezervoare cu o

turnarea lor, aproape 300 mc de beton.

Reţeaua de conducte prin care noul sistem de alimentare cu apă potabilă ce se construieşte la Galaţi va aduce apa în cartiere şi blocuri va avea o lungime totală de peste 167 km, urmind a fi amplificată ulterior, pe măsură ce vor fi înregistrate noi cerinţe.

N. RADU

blocuri-şcoală

În anul şcolar 1966-1967 elevilor Centrului şcolar profesional de construcţii Bucureşti li se vor încredinţa spre execuţie două blocuri de locuinţe în cartierul Balta Albă. Această măsură luată de Direcţia generală de construcţii-montaj, la propunerea conducerii şcolii, este menită să îmbunătăţească condiţiile de practică a elevilor. Viitorii zidari, instalatori, dulgheri, mozaicari, betonişti,

vor avea front deschis aplicării cunoştinţelor teoretice dobîndite în orele de studiu, dove dînd prin practica muncii în suşirile profesionale şi gradul de pregătire. Asistenţa tehnică a lucrărilor va fi asigurată de specialiştii de înaltă calificare ai întreprinderii constructorii şi de către cadrele didactice

Decabal TOCA

benincasa cerifera

Gospodinele din satul Crăiești, regiunea Galați, prezintă un fel de mîncare unic în România preparată dintr-un soi de dovlecel — pe numele științific „Benincasa cerifera” — ce face parte dintr-o specie foarte rară în Europa. Dovlecelul este originar din Australia și Asia de sud.

În urmă cu doi ani agronomul Ion Ilincă a cerut de la Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu” din București semințe din acest soi de dovlecel pentru a le experimenta pe lotul cooperativilor din Crăiești. S-au obținut rezultate frumoase din primul an. Greutatea medie a unui „dovlecel”

este de aproximativ 5 kg iar printre ei s-au găsit exemplare care măsurau 65 pînă la 70 de centimetri și care cîntăreau 10-11 kilograme fiecare. După acest succes, grădinarii din Crăiești au extins suprafața cultivată cu această plantă astfel că în prezent ei sînt în situația să dea semințe și altor doritori. Din „Benincasa cerifera” se prepară un aliment foarte gustos și bogat în vitamine, cîntat nu numai pentru raritatea lui ci și pentru realele sale calități nutritive și gastronomice.

M. ALEXANDRU

vegetație tropicală și subtropicală pe teritoriul româniei

Unul din mijloacele cele mai importante de determinare a vârstei rocilor este analiza resturilor de plante încrustate în ele. Astfel, prin munca comună a geologilor și botaniștilor, se poate face o corelație între vîrsta plantelor și a rocilor respective. Polenul fosil, această rămășiță minusculă a unei vegetații luxuriante care a acoperit pămîntul în timpuri îndepărtate și care a fost păstrat în roci, este cîntat deoptrivă de specialiștii în geologie și botanică.

Cu cercetarea polenului fosilizat se ocupă laboratoarele de palinologie ale Institutului

de geologie din București. De curînd, pe malul Mării Negre, la Mamaia, s-a găsit o rocă în care se afla polen vechi de 367 milioane de ani. Analiza acestui polen a scos la iveală faptul că pe teritoriul actual al României se dezvoltă în acel timp o vegetație luxuriantă, de tip tropical și subtropical. Același lucru este confirmat și de faptul că în regiunea Ploiești a fost găsit polen aparținînd unor anumite specii de palmieri și magnolii.

Alexandru MIHĂILĂ

universitatea craioveană

În centrul Craiovei, modern sistematizat în anii noștri, se înalță, impunătoare, clădirea celei mai tinere universități din țară ce-și va deschide porțile pentru prima dată în 1966.

Anul acesta, pe treptele noului lăcaș de cultură vor urca, încercînd nelipsitele emoții dinaintea examenelor, tineri și tinere din întreaga țară care se vor prezenta la concursul de admitere pentru cele șapte facultăți ale universității. După cinci ani ei vor deveni ingineri electrotehnici, chimiști și matematicieni, economiști sau fi-

lologi, ingineri agronomi și horticultori.

Corpul profesoral format din peste 350 de cadre va asigura desfășurarea învățămîntului la nivelul exigențelor actuale.

Pe lîngă cele patru cămine existente, în viitor se vor construi încă două cămine confortabile și o cantină. Studenții au la dispoziție o casă de cultură și un club. Noua universitate va intensifica și mai mult viața culturală a Craiovei, cel de-al cincilea centru universitar al țării.

Andrei RĂȘCHIP

la voroneț

Recent biserica Voroneț a fost restaurată. Lucrările efectuate de Direcția monumentelor istorice au durat doi ani și au avut ca scop luarea unor măsuri de conservare a admirabilelor fresce și de consolidare a unor porțiuni din zidărie.

Cercetările arheologice efectuate cu prilejul acestor lucrări (s-a săpat și în interior) au dus la descoperirea urmelor unei biserici și mai vechi, aflate sub zidurile Voronețului de azi.

În momentul de față cercetările și săpăturile continuă în jurul bisericii, sub conducerea arheologului N. N. Pușcașu.

Ele au dus la punerea în evidență a unor construcții din secolele XV și XVI. În epoca respectivă, biserica era înconjurată de construcții cu caracter monahal. Urmele lor au fost scoase la lumină acum și sînt cercetate cu atenție. În curînd ele vor fi consolidate (unele chiar restaurate) pe baza unui proiect de restaurare întocmit de arhitecta Ioana Grigorescu de la Direcția monumentelor istorice, pe viitor ele putînd constitui un obiectiv arheologic pus la dispoziția turiștilor.

B. SURU

o nouă fabrică de produse refractare

Industria chimică, siderurgică și metalurgică, a metalelor neferoase sau a materialelor de construcții obținute prin ardere reclamă implicit creșterea producției de materiale refractare cu diverse calități, a căror folosință în aceste ramuri industriale este din ce în ce mai mare.

Răspunzîndu-se acestor cerințe imperioase, de-a lungul anilor s-au sistematizat și modernizat fabricile de produse

refractare existente, au fost construite altele noi, printre care cea de la Alba Iulia, în trată de curînd în funcțiune cu întreaga capacitate de producție, este cea mai mare și modernă fabrică de acest fel din țară.

IPROMET-București, care a executat proiectele fluxurilor tehnologice și ale utilajelor, a adoptat numeroase soluții și ansamble de elemente originale, asigurînd astfel un grad

de tehnicitate la nivelul tehnicii folosite în țări cu tradiții în industria materialelor refractare.

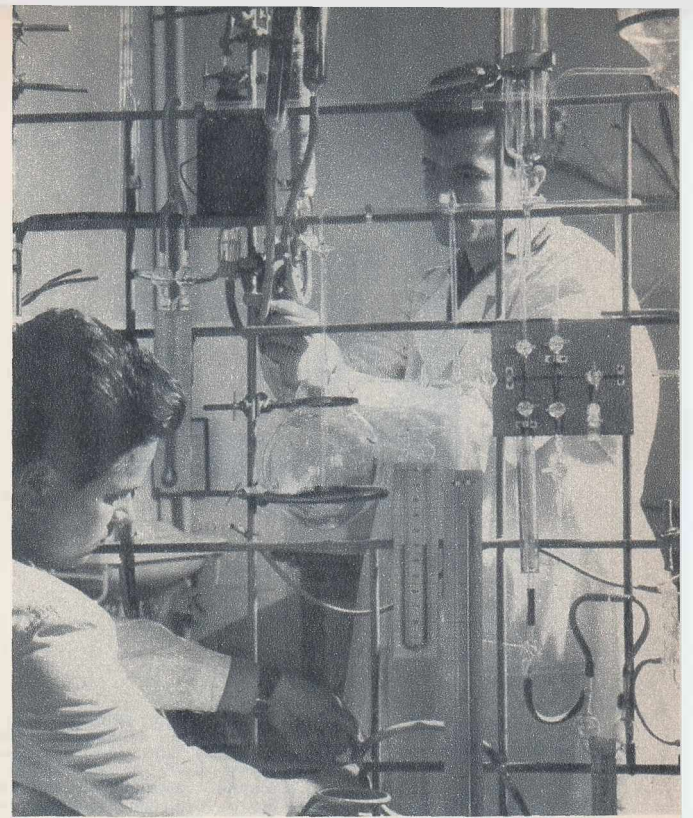
De reținut că 95 la sută din utilajele fluxurilor tehnologice au fost executate în uzinele românești, respectiv la uzinele „Progresul” din Brăila, „23 August” și „Vulcan” din București, „Independența” din Sibiu.

Profilul de bază al noii fabrici de materiale refractare din Alba Iulia îl constituie produsele silico-aluminoase. Această fabrică va produce anual 150 000 tone șamotă silico-aluminoasă, 100 000 tone produse refractare, 10 000 tone mortar refractar. În gama variată a producției intră șamota obișnuită și diverse produse din această șamotă îmbogățită, produse termoizolante și superaluminoase etc.

În vederea evitării nocivității, a asigurării unor condiții cit mai bune de muncă, în fabrică funcționează diverse instalații speciale ca electrofiltre la cuptoarele rotative, filtre cu spumantî la prepararea amestecurilor, la măcinarea șamotei sau a argilei.

Pentru a putea aprecia capacitatea de producție a acestei fabrici trebuie menționat că prin intrarea ei în funcțiune producția de materiale refractare din țara noastră se dublează.

B. GORUN

O nouă metodă de lucru pusă la punct la Institutul de fizică atomică din Cluj. Aparatura necesară a fost executată de către specialiștii institutului.

muzeu de vînătoare

La Sibiu a fost deschis zilele trecute primul muzeu de vînătoare din țară. El cuprinde peste 1 500 de piese de valoare, între care menționăm o bogată colecție de arme de vînătoare de la străvechile arcuri și arbalette din secolul al XVI-lea și pînă la armele moderne din zilele noastre. Exponatele cinegetice cele mai reprezentative sînt medaliat

la diferite concursuri de la București, Viena, Budapesta, Leipzig, Berlin. Muzeul cuprinde, între altele, 22 de trofee de capră neagră. Remarcabile și mult apreciate de vizitatori sînt și trofeele de cerbi, de mistreți, de urși, ca și o colecție ornitologică foarte valoroasă.

Florentin POPESCU

necropolă din secolele IV-V

Recent a fost scoasă la lumină la Miorcani, raionul Săveni, regiunea Suceava, o necropolă din secolele IV-V e.n. Primele morminte au fost descoperite de localnici cu prilejul construirii unui dig. Săpăturile întreprinse de către Institutul de istorie și arheologie din Iași (conducerea lucrărilor: cercetător Ion Ioniță) au descoperit un bogat inventar compus în bună parte din vase de lut, unele de o autentică tradiție dacică, pahare din sticlă, de origine romană, fibule de bronz, cuțite de fier, ace de cusut.

Întregul material a fost adus la Iași pentru a fi studiat la Institutul de istorie și arheologie. Săpăturile și cercetările vor continua.

Este interesant de menționat că în raza comunei Miorcani s-au mai descoperit și alte urme din trecut, mai vechi chiar decît necropola scoasă recent la lumină. Astfel, profesorul Arcadie Mihăiescu de la școala din comună a descoperit cîteva zeci de unelte din silix ale unor oameni care au trăit prin aceste locuri în pa-

leoliticul superior. Piesele descoperite sînt păstrate la muzeul școlii.

F. URSEANU

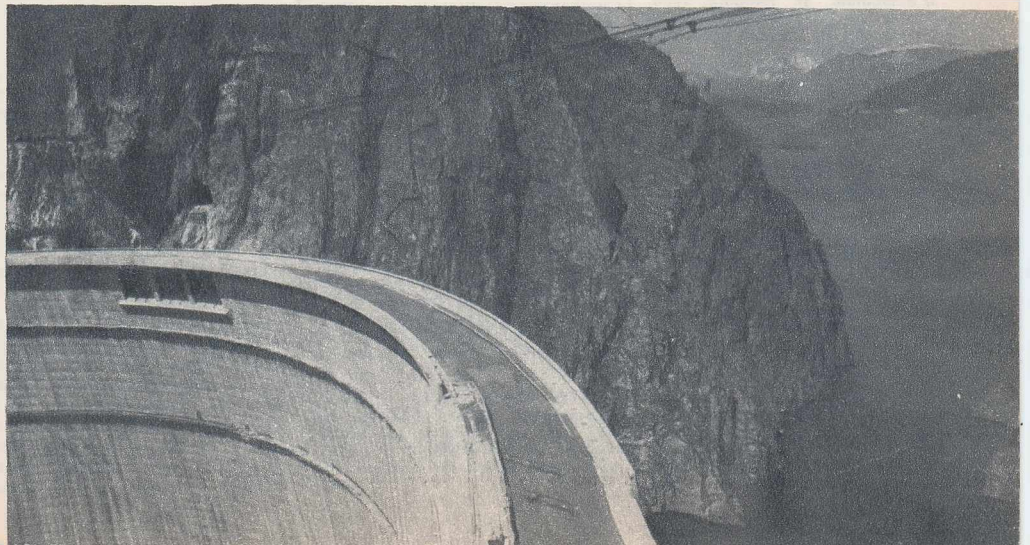
biblioteci volante

În 52 de parchete de exploatare forestieră, sectoare, șantiere, puncte de lucru etc. din Munții Buzului funcționează cîte o bibliotecă volantă conținînd în medie 200-250 de volume fiecare.

Bibliotecile volante sînt alimentate de biblioteca centrală a clubului sindicatului de la Întreprinderea forestieră Nehoiu care numără peste 20 000 de volume diferite. Cărțile, care și-au găsit în rîndurile forestierilor numeroși prieteni (în primele șase luni ale anului s-au înregistrat 3 250 de cititori cu 11 355 de volume citite), sînt schimbate cu regularitate prin rotație, încît micile biblioteci din exploatarea forestieră au în permanență nouăți.

George BĂICULESCU

În bazinul lacului de acumulare al hidrocentralei de pe Argeș nivelul apelor se apropie, pe zi ce trece, de cota maximă.

carte

■ Necesară, utilă, producător de reale satisfacții intelectuale și estetice volumul de Studii de Literatură universală al lui Al. Philippide. În nici 250 de pagini (în care vreo 25 sunt ocupate de prefața Zoiei Dumitrescu-Busulenga și de un scurt corp de note) sînt înmănușate studiul privind aspecte generale ale literaturii (Romantismul permanent. Innoire și creație), ori opere ale unor mari scriitori francezi, germani, ruși etc., toate pline de observații pertinente, de pătrunzătoare analize, relevînd publicului larg în poetul Al. Philippide și un fin și erudit comentator al literaturii. Editura tineretului se poate felicita pentru o asemenea inițiativă.

■ O apariție recentă din opera lui André Gide: *Pivnițele Valtacului*. Iulia Soare este autoarea traducerii, iar Nicolae Manolescu al unei informate prefețe.

■ Un volum de nuvele ale lui Ștefan Zweig, intitulat *Secret arzător*, traduce Elena Davidescu.

■ Bine chibzuit volumul de Poezii ale lui Octavian Goga, apărut în colecția „Cele mai frumoase poezii” a Editurii tineretului.

■ Un nou volum de versuri al lui Dărie Novăceanu: *Păsări de lut* a apărut la Editura pentru literatură, prilej pentru cititorii de a-l cunoaște mai bine, a-i înțui posibilitățile.

■ Nu e lipsită de interes cochetăria Mioarei Cremene cu proza. Volumul de povestiri — *Magazinul de mirese*, apărut la Editura pentru literatură, e o dovadă.

■ Seta lui Titus Popovici, cu o prefață de C. Regman, a apărut într-o ediție nouă în colecția „Biblioteca școlară” a Editurii tineretului.

■ O utilă carte *Despre morala comunistă* a apărut în seria „În ajutorul educației comuniste a tineretului” a Editurii politice.

■ Semnalăm și totodată recomandăm următoarele cărți — traduse recent în Editura politică: *Istoria Gestapoului* a lui J. Delarue, *Ce va fi după Franco?* a lui C. Santiago, *În pădurile Filipinelor* de J. W. Pomeroy.

cinema

■ Acei oameni minunați în mașinile lor zburătoare (sau cum am zburat de la Londra la Paris în 25 de ore și 11 minute). Acest lung titlu (foarte la modă) a fost dat de regizorul englez Ken Annakin unei comedii pentru care zborul Londra-Paris (1910) este doar un pretext; un bun pretext pentru declanșarea unui comic de caracter și situații, susținut cînd cu vervă, cînd mai potolit, dar niciodată în criză de inspirație. Annakin alătură pe alocuri burlescul de hazul modern, spre

binele acestei pelicule lungi ca și titlul său. O distribuție internațională din care nu lipsesc cîteva capete de afiș susțin intențiile autorului: americanul Stuart Whitman, francezul Jean-Pierre Cassel, italianul Alberto Sordi, englezii James Fox și Sarah Miles (am cunoscut-o în „Procesul profesorului Weir”).

■ Acuzatul nu s-a prezentat, emoționantă mărturie cinematografică a unor strădăni îndrjite ce întesc o cauză nobilă: aceea de a reabilita memoria și demnitatea unor oameni. Regizor: Vladislav

Stuart Whitman

Ikonomov. În rolurile principale: Asen Milanov (La capătul drumului), Vasil Popiliev (Evadatul), Slavka Slavova.

■ Dragostea învinge (realizare a studiourilor Defa-Berlin). Cu puțină muzică, cu incurcături sentimentale mai mult sau mai puțin previzibile, cu cîteva rețete acceptate ale genului, comedia lui Joachim Hasler (Moartea are o față, Cronica unei crime) se desfășoară plăcut, dar cam obosit (sau poate noi am obosit de multele comedii muzicale ale sezonului estival). În distribuție: Anna Prucnal (Soare și umbră), Eva-Maria Hagen (Expresul Paris—München, Luna de miere fără bărbat, Fără pașaport în țară străină etc.), Günther Simon (Preludio 11, Cătefeaua neagră etc.), Klaus Jurichs (Noua prietenă a tatii).

■ Nu pierdeți documentarul *Cazul D* realizat de Al. Boian-giu, Mihai Stoian împreună cu operatorii Gh. Herschdörfer și Sergiu Huzum. Filmul investighează cu mijloacele specifice unei anchete cinematografice un caz concret, ale cărui implicații vorbesc despre dimensiunile reale sau false ale singurătății unor oameni, despre bătrînețe, despre pragurile sincerității și ale răspunderii pe care o datorăm unul față de altul. Totul respiră viață, emoția nu este smulșă prin puneri în scenă înduioșătoare, ci vine tocmai dintr-o anume asprime a adevărului.

■ Prea vizibil regizată, oamenii anchetați de Florica Holban în noul său film *Copiii*, iar copiii aduc un aer de artificial ce negă rostul unei adevărate anchete sociale.

disc

■ În seria de discuri mari (ca format) intitulată (oarecum impropriu) „Melodii din toată lumea”, o nouă apariție, pe care o consemnăm destul de tîrziu, dar cu intenție, totuși (așteptînd cu nerăbdare „Mamaia-66”, „Festivalul de la Sopot”, pentru a lua tensiunea arterială a clocotului muzicii ușoare din vara acestui an). Pentru că repertoriul discului EDE-0220 cuprinde, în timp, o serie de melodii aparținînd ultimilor ani, păcătînd flagrant, prin vechime, față de actualitatea, atît „de nouă”, a melodiilor în 1966. Căci în timp ce moare Ye-Ye-ul, se naște, oare a cîta oară, „cîntecul” (vezi și ascultă Salvatore Adamo sau „Vîntule”), noi imprimăm „Cin-Cin”, „Non ho l'eta”, „Kiss me quick”, aparținînd altor ani. Așa că: 1. „Melodii din toată lumea” nu sînt din... toată lumea; 2. Sînt depășite de actualitatea '66; 3. Nu se bucură de cele mai bune interpretări. Totuși, pentru arhiva discotecilor noastre de muzică ușoară, dacă vrem să ne reamintim de perioada 1962-1964, n-avem decît să ascultăm înregistrările discului de față, adică: „Cin-cin”, „Non ho l'eta” (pe versurile Margaretei Pislaru, excelente de altfel), „Le locomotion”, „Plus j'entends”, „Kiss me quick”, „Amor perdoname”, „Come potrei dimenticare”, „Parcă, parcă țin la tine”, „Butta la chiave”, „Un tango italiano”, „Charmaine”, „Green fields”, „Viens danser le bullygully”. 14 titluri, din repertoriul francez și italian (cu o singură excepție) în interpretări din cele mai inegale și diverse (Emil Dimitrov cîntă pe Johnny Hallyday, Pompilia Stoian din cel „franglez” ș.a.m.d.). Am fi preferat interpretările originale, pentru ca să avem senzația unei „lumi” melo-dice, la propriu și la figurat, care să aibă parfumul autenticității, pe care ni-l oferă Radioteleviziunea în emisiunile ei atît de simpatizate de la 8,30!

plastică

■ Impresiile pictorului Mircea Dumitrescu au o persistență clasică. De la expoziția la expoziție, de-a lungul anilor ele se adîncesc, dar se și stabilizează în același timp, aducîndu-ne din ce în ce mai mult aminte — un ecou — de bătrîni maeștri pe urmele cărora caută colțurile insolite ale orașelor sau momente din durata florilor, pe care le așterne pe pînză în paste calme, aproape indiferente. Iernile (trebuie văzute aceste pînze) nu sînt dramatice, ci peisaje mai mult potolite în care artistul surprinde metamorfoza unor locuri într-un alt echinox (Galeriile din bd. N. Bălcescu).

■ Luna septembrie va fi un prilej de debut și confruntare cu publicul pentru patru artiști tineri nu de mult absolvenți ai Institutului „N. Grigorescu”. Este vorba de primele expoziții personale ale lui D. Pasima, deținătorul actual al bursei „D. Paciurea” pentru sculptură (în sala fostului Muzeu

Kalinderu); Ervant Nikogosian care expune pînze în ulei (sala Magheru); I. Krijanovski, deținătorul bursei „Th. Aman” pentru pictură care prezintă lucrări în tempera și uleiuri (sala fostului Muzeu Kalinderu) și Gabriela Păulea Drăguț a cărei expoziție de pictură se va deschide la 15 septembrie. Din agenda acestei luni mai spicuim expoziția pictorului Dinu Șerban (sala Magheru) și cea a artistului sexagenar Aurel Iacobescu (sala din Calea Victoriei 132).

teatru

■ Incepînd de astăzi seară Raikin își prezintă spectacolele sale în Capitală cu titlul ce amintește de refrenul uneia din celebrele sale scene: „Ce-o să fie?”

L-am văzut în spectacolele de la Cluj, recital de miniaturi în care Raikin sintetizează o întreagă modalitate teatrală prin conciziunea umorului, sincronizarea mișcării cu o mereu excepțională mimică. Din-tre momentele prezentate de Raikin amintim: *Teoria și practica, Invidia, Moartea anecdotei, Unsprezece necunoscuți, În timp ce...*

Amintim și cîteva interpreți: V. Goșenina, T. Kușevskaia, O. Malozemova, I. Petrușenko, V. Ilicenko etc.

■ Ce vedem în acest final atît de puțin „glorios” al stagiunii estivale?

Cităm din programul săptămîinii: ...un spectacol „prezentat de Comitetul sindical al administrațiilor parcurilor”;

...un concert „organizat de sindicatul F.C.M.E. și I.T.B.-direcție” cu orchestra Sincron (de cînd orchestra Sincron face parte din I.T.B.);

...un concert de muzică ușoară „organizat de Casa de ajutor reciproc a pensionarilor din raionul 23 August”...

(Citate din „Săptămîna culturală a Capitalei” — pag. 2).

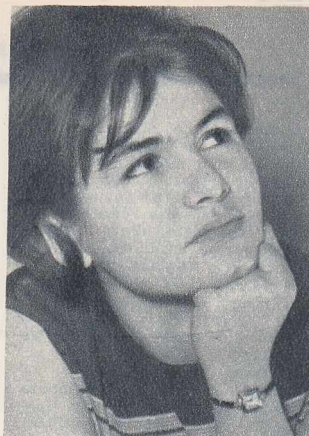
■ Sonet pentru o păpușă își continuă netulburat seria spectacolelor. Față de premieră el cuprinde mai mulți interpreți noi: Anda Caropol, Ion Siminic, George Negulescu, George Sirbu.

Arkadi Raikin

televiziune

DUMINICĂ, 11 SEPTEMBRIE. Intrată pe nesimțite în cadrul micului ecran, emisiunea *Magazin duminical* (18.00) a început să fie așteptată cu interes. De astăzi dată interpretii preferați: Tita Bărbulescu, Nicoleta Vasilevici și Vlad Dionisie cîntă muzică populară acompaniați de formația condusă de Nicolae Băluță (19.10) ■ Evocarea fostei cetăți de scaun *Tirgoviste*, film realizat de Ion Barna și Ovidiu Drugă (19.40) ■ Depinde de redactorul Radu Anagnoste și de regizorul Valeriu Lazarov ca emisiunea *Muzică* cu... surprize să-și confirme... titlul (20.00)

Lili Bulaesi

■ Felicitări pentru programarea filmului *Henric al VIII-lea* cu neuitatul Charles Laughton. Regia Al. Korda (20.40).

MARȚI, 13 SEPTEMBRIE. În compania soliștilor Lili Bulaesi, Ion Stoian și formația Sincron vom asculta muzică ușoară (19.15) ■ Întîlnire cu unul din clasicii filmului documentar: Joris Ivens; emisiune realizată în colaborare cu Arhiva națională de filme (19.35) ■ La *Telecronica economică* vom asculta ce ne spun *gospodarii orașelor* (19.50) ■ Serialul *Supraviețuitorii* (20.10) ■ Piesa lui Ionel Hristea, *Nimic nu se pierde, dragul meu* va fi transmisă de la Teatrul „Lucia Sturdza-Bulandra” (20.35).

MIERCURI, 14 SEPTEMBRIE. Din viața animalelor (19.15) ■ O invitație pentru cei care n-au vizitat *Porțile Ialomiței* (19.40) ■ O suflă de ani de viață academică în *România* la emisiunea de știință (20.00) ■ Un film amuzant din R. P. Ungară: *Finala buclușă* (21.10).

JOI, 15 SEPTEMBRIE. Un popas *Prin expoziții* (19.15) ■ Telefonul în obiectivul *Anchetel T.V.* (19.50) ■ Pagini din opere cu Agathe Druzescu, *Velo Georgia* și *Vasile Micu* (20.15) ■ În zodie bună programarea filmelor. *Adorabile și mincinoase*, film italian (20.50).

VINERI, 16 SEPTEMBRIE. Vom cunoaște comorile folclorului de pe *Valea Gurghiuului* (19.15) ■ Edmond Deda prezintă din *Galeria instrumentelor* clavofonul, clavito-nul, chitara electronică (19.45) ■ O călătorie prin Iran (21.15) ■ Vărietăți pe peliculă (21.35) ■ Valoroșii balerini la *Poezia dansului* (22.00).

SIMBĂTĂ, 17 SEPTEMBRIE. Colecții, colecționari, pasiuni: *Colecții de insigne și ilustrate* (19.15) ■ Actualitatea cinematografică (19.45) ■ *Telesciclopedia* (20.00) ■ Antena s-a deplasat în această săptămîna la Petrosani (21.00) ■ Memoria peliclei (21.30) ■ *Omul invizibil* (21.45) ■ *Iolanda Mărculescu*, Teodora Lucaci, Alexandru Grozavici Virginia Gudzievici, Valentin Loghin vor interpreta melodii în spirăte din lirica lui Georg Coșbuc (22.15).

Iolanda Mărculescu

PROLOG PE APA LOTRULUI

Reportaj de Liviu TIMBUS
Fotografii de Eugen IAROVICI

● PE LOTRU A ÎNCEPUT CONSTRUCȚIA CELEI MAI MARI HIDROCENTRALE DE PE RÎURILE INTERIOARE ALE ROMÂNIEI ● PESTE 80 DE AFLUENȚI AI OLTULUI ȘI LOTRULUI VOR CONTRIBUI LA NAȘTEREA UNUI LAC ARTIFICIAL SITUAT LA O ALTITUDINE DE 1 300 m PESTE NIVELUL MĂRII ● TUNELURILE SUBTERANE VOR ÎNSUMA ÎN LUNGIME 150 km ● O CASCADĂ ARTIFICIALĂ CU O ÎNĂLȚIME DE 800 m ● PUTEREA INSTALATĂ A HIDROCENTRALEI VA ÎNTRECE PE CEA A BISTRITELI ȘI BICAZULUI, LUATE LA UN LOC.

◀ Printre primele lucrări se înscrie și acest viaduct ridicat între Voineasa și Vidra.

Între Brezoi și Voineasa, cale de aproape 40 kilometri, drumul forestier și pârția îngustă a căii ferate își dispută cu înverșunare fiecare palmă de teren neted. Într-o hirjoană neîntreruptă, cele două drumuri se cațără trudite de-a lungul văii Lotrului, se apropie amenințător unul de celălalt, își dau ghionturi peste podețe înguste sau, pur și simplu, se aștern pe aceeași porțiune de teren, pășind împreună kilometri întregi.

Linia ferată trasă prin mijlocul șoselei

(Continuare în pag. 6)

▲ Lotrul, vechiul cărauș al buștenilor, în ultima lui vară «idilică».

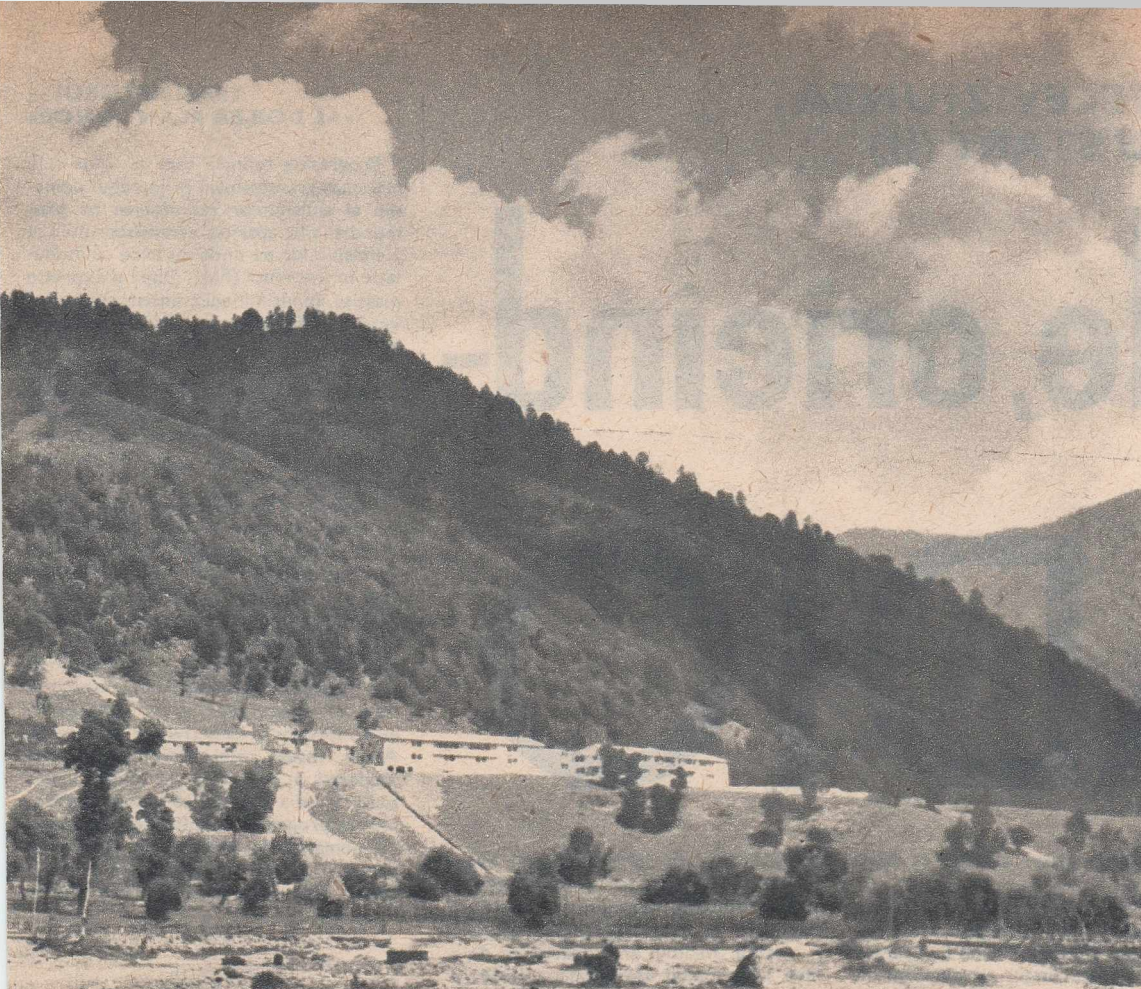
◀ Noile sisteme constructive permit camioanelor să intre pînă în adîncul galeriilor.

pune la grea încercare pricepera conducătorilor de autovehicule. Spațiul carosabil este exploatat la maximum. Camioanele trec la pas, aproape lipite de peretele de piatră al văii, și nu o dată își găsesc drum liber luînd-o de-a curmezișul prin apa Lotrului. Locurile drepte, plate, constituie de altfel o raritate pe întreaga vale a Lotrului. Pentru cucerirea fiecărui metru pătrat destinat construcțiilor și instalării agregatelor oamenii șantierului duc o muncă neîntreruptă, nu lipsită de greutate și obstacolele neprevăzute. Puternică și ostilă, natura se simte deocamdată stăpînă pe situație. Cu toate acestea, mai mult decît altădată, victoria omului este inevitabilă. Minerii și con-

structorii care au ridicat Biczul, au realizat spectaculoasa străpungere de la Leșul Ursului, iar la Argeș au dăruit în munte impresionanta șosea de la coronamentul barajului, aceiași oameni au sosit să lucreze și pe Lotru. Mai pricepuți decît altădată, înaintînd cu migală și răbdare în împărăția naturii, desferecînd-o din încleștarea ei haotică, ei îi vor răpi treptat bogăția cea mai de preț: uriașa forță hidroenergetică.

Dar așa cum e, sălbatică și neprimitoare, valea Lotrului oferă ochiului peisaje mirifice. «Cea mai frumoasă vale pe care am văzut-o vreodată» — mărturisesc cu sinceră emoție pionierii hidrocentralei. De la Voineasa și pînă sus sub Munții Parîngului depresiunea Lo-

trului și-a conservat secole de-a rîndul întreaga ei originalitate. Legendara Țară a Loviștei, fostă patrie a haiducilor, a rămas săracă în așezări pînă în zilele noastre. Cele cîteva localități mai importante, Mălaia, Ciungetu, Voineasa (întemeiate, conform tradiției orale, de trei voinici deprinși cu haiducia: Mălai, Ciungu și Voinea) își risipesc puținele căsuțe pînă departe sub coasta muntelui, acolo unde lupul și ursul carpatin dau și astăzi tîrcoale stînelor cu oi și capre. Cu puțină vreme înaintea sosirii noastre, în locul ce se cheamă Lunca Balului, ciobanii și cei cîteva muncitori aflați în apropiere au fost martorii unui spectacol halucinant, desprins parcă dintr-o fantezie populară cu feți-frumoși și zmei

▲ Edificii cu mai multe etaje, prevăzute cu tot confortul necesar, care vor înlocui treptat dormitoarele provizorii ale constructorilor.

▲ Un țăpinar din Mălaia (poate un viitor constructor) legînd primele cuvinte cu membrii brigăzii lui Tudor Moraru.

nulpavi: un uriaș moș Martin, țîșnind din pădure, a atacat calul țirlei și, sărindu-i în spinare, l-a forțat să se îndrepte în galop spre inima pădurii. L-au urmărit feciorii ciobanului înarmați cu bîte și puști de vînătoare și, incurcîndu-l în hățîșuri, l-au obligat să «descalce».

...Valea Lotrului la ora pionieratului, în ultima ei vară idilică. Ce prefaceri rezervă viitorul acestor locuri?

ACOLO UNDE APELE FAC CALE ÎNTOARSĂ

Din Munții Parîngului și pînă la vîrșarea în Olt, albia Lotrului numără 76 de

km, mai puțin cu 203 km decît Bistrița și cu 264 km decît Argeșul. Cu toate acestea, în final, cînd centrala electrică de la Ciungetu va intra în funcțiune, Lotrul va produce forță energetică cu o putere de 500 MW, realizînd o producție medie anuală de 900 000 000 kWh sau, cu alte cuvinte, apele sale inspumate vor fi în stare să se ia la întrecere cu Argeșul și Bistrița.

Marea cascadă artificială care va pune în mișcare turbinele generatoarelor își va trage puterea din viitorul lac de acumulare ce se va amenaja la Vidra, la o altitudine de 1 300 m față de nivelul mării (mai mult cu 465 m decît cota lacului Vidraru de pe Argeș). Un adevărat lac alpin creat de mîna omului, în care

își vor învălui apele Lotrul și cele peste 80 de riuri și rîulețe din aval și amonte de pieptul barajului.

Privit printr-o imensă placă radio-scopică, bazinul Lotrului s-ar înfățișa ochiului în viitorii ani ca un fantastic labirint subteran, în fața căruia legendara construcție a regelui Minos ar apărea ca o modestă machetă. O rețea întreagă de tuneluri, lungă de 150 km, furnicînd subsolul pe o suprafață de 210 kmp, un uriaș sistem arterial al munților va aduna și va pompa în fiecare clipă spre lacul Vidra sute de mii de metri cubi de apă.

80 de riuri, fiecare în parte stăvilite de cîte un mic baraj, își vor strămuta în subteran albia lor milenară și vor

curge prin galerii de piatră într-o singură direcție: bazinul barajului. De aici, înfrățite, vor izbucni prin tunelul de aducțiune spre centrala electrică și, prăbușindu-se peste paletelile turbinelor de la o înălțime de 800 m (cea mai mare cascadă naturală sau artificială existentă în țară), vor alerga pe galeria de fugă, regăsind lîngă Mălaia vechea albie a Lotrului.

De reținut că o bună parte din rîurile aflate în aval de Vidra, deci sub nivelul lacului de acumulare, vor fi ridicate pînă la 150 m cu ajutorul unor stații de pompare și expediate la fel, prin conducte subterane, în căldarea barajului. Numeroși afluenți ai Lotrului și Oltului, cu alte cuvinte, vor fi nevoiți să facă cale întoarsă spre locul lor de obîrsie, în susul muntelui. O realitate fantasmagorică, pe care nu o veți putea întîlni nici călătorînd prin «Țara minunilor» a lui Lewis Carroll, nici recitînd povestirile de anticipație scrise de Jules Verne. O acțiune îndrăzneată și realistă, desprinsă din marele plan de valorificare a resurselor energetice ale țării aprobat de cel de-al IX-lea Congres al partidului.

Construcția barajului se va înfăptui, de asemenea, după o concepție originală. El va avea o înălțime de 122 m și o lățime la bază (în secțiune transversală), de 430 m. Muntele artificial de la Vidra va fi zidit din materiale locale: la mijloc un miez de argilă, apoi un strat filtrant și în exterior un perete alcătuit din arocamente (umplutură din piatră). În total: 4 000 000 mc de piatră, balast și argilă. Întreaga construcție va rezista apelor prin propria ei greutate.

CEI MAI BUNI DINTRE CEI BUNI

Răsfoind colecțiile ziarelor și recitînd însemnările reporterilor noștri realizate pe șantierele de la Bicaz și Argeș, constatăm ușor frecvența cu care revin numele șefilor de brigăzi Pavel Oțet, Paul Tihaniuc și Tudor Moraru. De numele acestora sînt legate unele dintre cele mai spectaculoase realizări de la Argeș și Bicaz.

Ei bine, cele trei brigăzi au sosit în corpore pe valea Lotrului. La Mălaia, băieții lui Moraru au atacat primii metri din galeria de fugă; la Ciungetu, drumul spre uzina subterană a fost deschis de brigada lui Pavel Oțet, iar la Mănăleasa a început, sub conducerea lui Tihaniuc, străpungerea galeriei de aducțiune. O dată cu ei au sosit și frații Florea și Ioan Spîrnat, originari din Corbeni, discipoli ai constructorilor sosiți de la Bicaz și Argeș, iar tuturor acestora li s-au alăturat oameni ca Nicolae Chera sau Ion Diaconescu, de baștină din valea Lotrului, foști țăpinari, foști ciobani.

Prin munca și priceperea lor, prin contribuția colectivă a numeroșilor muncitori și ingineri care vor sosi în următorii ani pe șantierele hidrocentralei, bazinul Lotrului va cunoaște prefaceri atît de structurale încît peste 5-10 ani regiunea va fi aproape de nerecunoscut. În zona cataractelor, peste pragurile stîncilor, în locul rîului viforos de astăzi va curge doar un pîrîiaș molcom, iar cîntreaga vale captușită cu conifere va zăcea acoperită de ape.

O șosea asfaltată va conduce turiștii spre cabanele și hotelurile ridicate la Puru, pe malurile unui lac lung de 10 km, iar de acolo pînă sub creasta munților spre drumurile montane ce coboară spre Novaci, spre Sebeș sau Făgăraș. Obrazul crispat al văii se va înșenina pretutindeni. Înălțuită, domesticită, forța oarbă a Lotrului se va scurge în centrala subterană de la Ciungetu, vîrșînd în circuitul energetic al țării 500 MW mai mult decît oricare hidrocentrală amenajată pe rîurile interioare ale României.

oriunde, oricînd— RADIO

O «duminică sportivă» nu mai înseamnă doar aglomerația stadioanelor și vârcarmul supporterilor care încurajează echipa de fotbal favorită. Încă acum trei decenii desfășurarea unui meci putea fi urmărită mai comod în jurul unui aparat de radio, deși faptul ca atare era pe atunci o raritate. Mult mai recent, televiziunea a adus în ambianța familiei însuși spectacolul vizual al întrecerii sportive. Acum, prin intermediul aparatului de radio, pot fi urmărite toate meciurile unei etape de fotbal.

Apariția «transistorului» a oferit o nouă posibilitate: să fii cu ochii pe un stadion și cu urechile pe toate celelalte. Aceasta modifică chiar reacțiile supporterilor. Unul din crainicii sportivi ai Radiodifuziunii ne-a relatat un caz care i s-a întipărit în mod deosebit în memorie.

La 27 martie, cînd se disputa etapa a doua a returului Campionatului categoriei A la fotbal, «Petrolul» și «Rapid» se aflau în fruntea clasamentului la egalitate de puncte, dar prima echipă avea un golaveraj mai bun. În minutul 84 al întîlnirii de la București, cînd «Rapid», conducea cu trei la zero, crainicul reporter, după ce a relatat o fază de joc, a spus: «Îl văd pe antrenorul echipei «Rapid-București», Valentin Stănescu, privind liniștit jocul băieților săi dar ascultînd încordat la un aparat de radio cu transistori transmisiile din țară, și în special cea de la Galați», de unde alt crainic reporter a continuat: «Deocamdată, antrenorul echipei «Rapid» poate fi liniștit. Scorul este zero la zero, deci «Rapidul» e în frunte, dar de cîteva minute a ieșit de pe teren unul din jucătorii gălățeni. Astfel, «Petrolul» este avantajat din punct de vedere numeric. Sintem în minutul 85...»

A mai trecut doar un minut și «Petrolul» a înscris în poarta echipei gazde. Pe stadionul «23 August» din București vestea că ploieștenii sînt din nou în fruntea clasamentului a parvenit instantaneu. Vă puteți închipui, chiar dacă n-ați fost atunci pe stadion, reacția supporterilor echipei giuleștene...

BĂTĂLIA PENTRU MINȚILE OAMENILOR

Înainte de război, în epoca de afirmare a radioului, publicitatea găsisese în Statele Unite un slogan rimat (în limba engleză), menit să obsedeze pe orice virtual cumpărător al unui aparat de recepție: «Oriunde mergi — poți asculta) radio». Autorii reclamei nu puteau bănui că, într-un răstimp extrem de scurt, aceasta avea să devină o realitate pregnantă

pentru o mare parte a lumii contemporane.

La sfîrșitul anului 1964, cînd s-au totalizat oficial ultimele cifre pe scară mondială, existau 490 de milioane de aparate de radio. Într-un singur an numărul de aparate de radio sporise cu 56 de milioane și se dublase față de cel existent cu un deceniu în urmă. În prezent există aproape tot atîtea aparate de radio cît tirajul tuturor ziarelor cotidiene și numărul televizoarelor din întreaga lume la un loc. Mai mult chiar, începînd din 1960 numărul aparatelor de radio, la suta de locuitori, a sporit în toate regiunile lumii mai repede decît tirajul ziarelor cotidiene. Cercetate mai atent, cifrele globale dezvăluie însă că în Asia și Africa există la suta de locuitori doar 2,2 aparate de radio. Dar, chiar și pe aceste continente, se remarcă tendința creșterii continue a receptoarelor radio.

Numărul de stații de emisie în lume a urmat o linie ascendentă paralelă. Statistica internațională cea mai recentă indica la sfîrșitul anului 1962 existența a 13 340 de asemenea stații.

Doar cu un deceniu în urmă viitorul radiodifuziunii apărea incert în urma asaltului masiv al televiziunii. Se puneau chiar, în mod dramatic, întrebări cu privire la soarta radiodifuziunii în era televiziunii, deși numărul televizoarelor era pe atunci de 49 de milioane. Schimbările revoluționare în tehnică au dat însă un impuls fără precedent dezvoltării radiodifuziunii în condițiile concurenței acerbe și ale evoluției impetuoaase a televiziunii. De fapt, această situație a corespuns poftei pantagruelice de cunoaștere, caracteristice omului contemporan. Și nu este poate de loc întîmplător că în ultimul deceniu au crescut concomitent, pe scară mondială, tirajul presei cotidiene (în 1962 — 314 300 000), numărul aparatelor de radio, televizoarelor (în 1964 — 162 000 000), cît și al orelor de emisie. Aceasta constituie totodată o reflectare a dimensiunilor pe care le-a căpătat bătălia pentru mințile oamenilor, deoarece esențialul rămîne conținutul tuturor acestor mijloace de comunicare, țelul ideologic pe care ele îl servesc.

Viitorul radiodifuziunii mondiale apare, la ora actuală, activ și îndelung. Radiodifuziunea este un mijloc ideal de informare a marelui public, fără egal în privința vitezei, razei de acțiune și costului la care revine. Ea răspunde în cea mai largă măsură nevoilor omului modern, furnizîndu-i informații, cunoștințe, divertismente. Dintre toate mijloacele de comunicare descoperite de om, radiodifuziunea este cel care posedă cea mai mare forță de penetrație. Radioul

se caracterizează de asemeni prin capacitatea sa de adaptare și de deservire a unui auditoriu eterogen și extrem de dispersat. El poate fi ascultat oriunde și oricînd. Radioul are capacitatea de a reda instantaneu «fotografia sonoră» a unui mare eveniment, indiferent de locul unde el se desfășoară. Multiplicarea programelor naționale pe măsura înmulțirii stațiilor de emisie este o altă caracteristică a radioului. El poate transmite programe care să intereseze milioane de ascultători, în timp ce cei mai exigenți melomani pot auzi, paralel, o orchestră simfonică celebră sub bagheta unui dirijor reputat. Pe măsură ce televiziunea îi sustrage un număr tot mai mare dintre ascultători în orele de seară, radioul se vede obligat să găsească noi căi, noi mijloace de afirmare, să-și lărgescă sfera de activitate și să-și accentueze conținutul programelor în orele la care televiziunea nu poate acționa cu vigoare.

UN ROL IMPORTANT ȘI DE AICI ÎNAINTE

În primăvara anului 1964, la Strasbourg, s-a desfășurat un colochiu internațional sub auspiciile U.N.E.S.C.O. și ale Centrului internațional de învățămînt ziaristic superior din localitate, în cursul căruia au fost examinate și perspectivele, pe termen îndelungat, ale radiodifuziunii în corelație cu dezvoltarea televiziunii. S-a pornit de la ipoteza extremă că televiziunea va dispune de o putere de transmitere a imaginilor comparabilă cu mijloacele actuale aflate la dispoziția radiodifuziunii, de un număr de receptoare pînă la limita de saturație. Chiar și în astfel de condiții (deocamdată îndepărtate) grupul de studiere a acestei probleme a fost de părere că radioul va continua să joace un rol important în domeniul informației. Răspîndirea «transistorului», a aparatului montat la automobile, faptul că ascultarea radioului, spre deosebire de urmărirea programelor de televiziune, nu împiedică de la alte ocupații garantează fidelitatea unui public important. În afară de aceasta, după opinia aceluiasi grup de studii, radioul își va accentua propriile sale posibilități: aprofundarea informației, viteza de transmitere, regionalizarea informației (răspîndirea stațiilor regionale adaptate la necesitățile și gusturile auditoriului regional), creșterea numărului de emisiuni pentru categorii omogene de ascultători (muncitori, țărani, gospodine etc.), profilarea de programe care să satisfacă setea de cunoștințe culturale în general, precum și pe ascultătorii care posedă un înalt nivel de cultură.

Progresele tehnice care au adus cele mai mari transformări în întregul domeniu al emisiunilor radiofonice pe plan mondial sînt apariția «transistorului» și a emisiunilor pe unde metrice cu modulație în frecvență (FM). După o expresie plastică, în ultimii ani transistorul a adus «radioul de buzunar» la dispoziția a milioane de oameni de pe toate continentele. Aparatul de radio cu transistori a devenit un instrument capabil să redea atît volumul cît și calitatea sunetului care, pînă nu demult, erau atribuite doar aparatelor de radio mari, tip mobilă, cu lămpi numeroase.

Datorită transistorului, radioul îl poate însoți pe om oriunde. Astăzi, pînă și la cea mai îndepărtată stîină din creierii munților te poate întîmpina vocea cunoscută a crainicului sau melodia preferată. Fără să mai depindă de rețeaua electrică, ușor de minuit, avînd o greutate mai mică decît a unei poșete, radioul a devenit, datorită transistorului, creatorul unui al doilea plan sonor care poate însoți aproape orice activitate omenească. Astfel, însuși rolul radioului în viața modernă a suferit o modificare esențială care n-a întîrziat să-și pună pecetea asupra programelor difuzate. Pe măsură ce numărul de aparate cu transistori crește, radioul se transformă tot mai mult, spre deosebire de televiziune,

«omul
uitat»

de Eugen FRUNZĂ

E ceasul dintre zi și noapte când se aprind luminile fluorescente și luna răsare mirată deasupra vechiului orașel de provincie cu nostalgii de timp medieval dar și cu blocuri moderne, cu piețe noi, cu industrii cunoscute pentru produsele lor până dincolo de hotarele țării. La etajul întâi al unei clădiri, într-o sală de club frumos împodobită, e cîntec și veselie din belșug. Ecoul se revărsă prin ferestrele deschise înfiorînd dulce frunza castanilor.

Dar cine ești dumneata, omule, care treci mereu în sus și în jos pe trotuarul din fața clădirii? Îți observ de un sfert de oră plimbarea agitată, părul cărunt, învălmășit, bastonul bătrînesc în care te sprijini. Cînci-zeci de pași în sus, cincizeci în jos, și iar, și iarăși. Acuma te-ai oprit o clipă chiar în dreptul meu și, uite, bănuiesc în tine un caz.

— Sînt omul uitat.

Uitat? Straniu și grav, răspunsul acesta mă tulbură. Sus, orchestra intonează un cîntec.

— Îți place? E o prelucrare făcută de mine după o veche melodie populară. Pe-atunci dirijam eu orchestra...

Și omul care-și zice «uitat» îmi dezvăluie cazul. Din inițiativa lui, acum 15 ani, s-a înghetbat un ansamblu muzical de amatori. A fost o treabă grea, dar ce nu face entuziasmul! Mai bine de cinci ani omul care se plimbă azi pe sub ferestrele clubului a fost dirijorul și sufletul ansamblului. Îndeosebi orchestra de coarde a cules frumoase succese, a dat numeroase concerte în oraș, în comunele din raion, ba și în localități din alte regiuni. Pentru munca lui neobosită depusă în orele libere (trebuie spus că omul nostru era profesor de muzică la liceu, unde își făcea datoria cu cea mai mare conștiinciozitate) a fost adeseori evidențiat, iar în preajma ieșirii la pensie, decorat. Desigur, anii nu iartă. Cu inima strînsă a fost nevoit să renunțe la activitatea acit de dragă lui. Ansamblul și-a continuat existența sub o nouă, mai tină, conducere.

Din păcate însă omul care și-a pus sufletul la temelie acestei opere a fost uitat cu timpul de ucenicii săi. Și iată, azi, în sala aceea frumos împodobită, se sărbătoresc 15 ani de activitate a ansamblului. Acolo se rostesc cuvinte de salut și de bună urare, iar acordurile orchestrei coboară prin ferestrele deschise înfiorînd dulce frunza castanilor.

— Oare nu meritam și eu o atenție? Nici nu m-au invitat la mica lor festivitate care, pentru mine, înseamnă acit de mult!...

Și pe cînd umbra bătrînului profesor se destramă definitiv în umbra zidurilor, eu mă gîndesc la gestul firesc, necesar, obligatoriu al neuitării, fără de care viața și-ar pierde nu numai amintirile dar și, în bună măsură, prețul.

într-un mijloc de audiție colectivă în-
într-un mijloc de audiție individuală sau...
n doi. Aceasta și explică, poate, de ce
ne toate paralele proporția cea mai
mare de cumpăratori de aparate cu
ransistori o formează tinerii. De aici
și multiplicarea programelor vorbite și
muzicale adresate tineretului.

O dată cu sporirea numărului de
scultători individuali și a orelor de
audiție cotidiană «transistorul» a adus
și o altă schimbare, și anume în domeniul
anotimpurilor» de ascultare a radiou-
ui. Nu cu mulți ani în urmă se considera
ă vara, cînd multă lume pleacă în con-
ediu și cînd în general se petrece cea
mai mare parte a timpului liber în afara
asei, numărul ascultătorilor descresce
ensibil în raport cu celelalte anotimpuri.
Existența «transistorului» nu numai că
lichidat definitiv această situație, dar
creat condiții ca tocmai în cursul verii
numărul orelor de ascultare să poată
rește.

O deosebită însemnătate prezintă apa-
riția «transistorului» pentru țările în
urs de dezvoltare, unde lipsesc în
general sursele de energie electrică,
unde analfabetismul este foarte răspîndit
ar costul aparatelor de radio obișnuite
este ridicat. În aceste țări aparatul cu
ransistori poate duce cuvîntul vorbit
înă în locurile cele mai îndepărtate.
ntre timp, tendința spre miniaturizare,

impulsionată de revoluția în domeniul
electronicii, va da posibilitatea, după
opinia specialiștilor, ca în următorul
deceniu să se poată crea în serie aparate
cu transistori și mai ieftine, cu excelente
calități tehnice, avînd forma unui ceas
de mînă și primind energie de la căldura
corpului omenesc. Autorii lucrării
«World Radio and Television»
(U.N.E.S.C.O., Paris, 1965) apreciază că
se poate socoti a nu fi departe ziua cînd
în lume va exista un aparat de radio
pentru fiecare familie, obiectiv care ar
presupune existența a încă 400 de mili-
oane de aparate de radio.

PENTRU CEI MAI EXIGENȚI
ASCULTĂTORI

Emisiunile pe unde metrice cu modu-
lație în frecvență sînt considerate de
numeroși specialiști drept cea mai im-
portantă perfecționare în domeniul ra-
diodifuziunii de la inventarea tubului cu
vid. Construcția de emițătoare și modifi-
cările aduse aparatelor de radio au făcut
ca, în ultimul deceniu, acest sistem să
devină tot mai răspîndit pe scară inter-
națională, deoarece transmisiunea pe
unde metrice oferă o recepție de înaltă
calitate, fără paraziti. În consecință, o
dată cu tendința de a mări puterea postu-
rilor de radio pe lungimile de unde atri-
buite prin convențiile internaționale,

s-a trecut la construcția în ritm susținut
a unor emițătoare pentru emisiuni cu
modulație în frecvență. Și-au manifestat
interesul în acest domeniu mai ales țările
care, la încheierea convențiilor interna-
ționale în vigoare, au fost dezavantajate
la atribuirea lungimilor de undă și a
puterii posturilor pe lungimile de undă
respective, cît și țările care n-au partici-
pat la încheierea acestor convenții, da-
torită faptului că nu erau încă indepen-
dente.

Preocupați de evoluția radiodifuziunii
în viitor, numeroși specialiști din diferite
țări încearcă să discearnă implicațiile
pe care le vor avea asupra programelor
de radio răspîndirea, pe de o parte a
numărului aparatelor de radio cu tran-
sistori, iar pe de altă parte extinderea
sistemului de emisiuni cu modulație în
frecvență. Se pornește de la premisa
că o astfel de evoluție va împărți audi-
torii din fiecare țară în două mari cate-
gorii, cu specific diferit. Ascultătorul
interesat de informații și muzică care să
constituie un așa-zis «al doilea plan
sonor» va opta pentru transistor; în
schimb, ascultătorul dornic să-și con-
centreze atenția asupra programelor de
înlaltă ținută culturală va avea un mijloc
ideal datorită introducerii și extinderii
sistemului cu modulație în frecvență,
care poate fi de altfel recepționat și pe
«transistor».

Folosirea, în afară de unele tradi-
ționale (lungi, medii, scurte), a undelor
metrice cu modulație în frecvență a
trezit la activitate un gigant adormit.
Treptat, un alt gigant adormit va putea
fi chemat să se pună la dispoziția radiou-
lui și televiziunii prin noile procedee
care permit utilizarea undelor centi-
metrice, a benzilor de frecvență ultra-
înlaltă.

UN MIJLOC
DE COMUNICARE GLOBAL

Cuceririle tehnice în aria radiofoniei,
inclusiv apariția emisiunilor stereofonice
și concurența cu televiziunea au îndem-
nat pe unii specialiști din Europa occi-
dentală să afirme că rolul radioului ar
trebui să se rezume doar la «știri și
muzică», sprijinindu-se în acest sens pe
profilul posturilor comerciale de radio
americane. Voci dintre cele mai compe-
tente s-au ridicat chiar în țările respec-
tive împotriva unei astfel de abordări
a problemei. Încă în 1957, în publicația
britanică «Unsound Broadcasting» a apă-
rut scrisoarea unui grup de oameni de
litere și artiști cunoscuți care se pronun-
țau în favoarea unei radiodifuziuni cu
activități cît mai diverse. Laurence Oli-
vier, de pildă, afirma că «piesele (de
teatru) a căror originalitate se sprijină
mai mult pe calitatea dialogului decît
pe aspectul spectacular sînt mai adapta-
bile radiodifuziunii». În decembrie 1963
un mare număr de proeminente persona-
lități culturale franceze, printre care
Louis Aragon, François Mauriac, Fran-
çoise Sagan, au dat publicității o scrisoare
în care se pronunțau împotriva intenției
de a se reduce cu 30 la sută programele
de radiodifuziune consacrate literaturii
și artei.

De pe acum, de altfel, se manifestă
în cele mai diferite țări o adevărată
foamete culturală. În vederea satisfa-
cerii ei, radioul, ca și televiziunea, poate
juca un rol deosebit de important.
Această foamete de cunoaștere se mani-
festă în toate straturile populației și
oferă noi și noi categorii de ascultători.
Tocmai capacitatea de a transmite pro-
grame școlare, în sprijinul elevilor și
studenților, programe pentru persoane
care și-au încheiat studiile și doresc să
și le completeze, programe pentru per-
soane care simt pur și simplu dorința
de a-și îmbogăți cunoștințele oferă ra-
dioului posibilitatea nu numai de a
cucerii noi zone de audiție, dar și de a
deveni, pentru prima oară de-a lungul
existenței sale, un mijloc de comunicare
global, în accepțiunea deplină a cuvîntu-
lui.

Eugen PREDA

Aparatul cu transistori ne însoțește azi pretutindeni — în plimbări, excursii, în
creierul munților sau, ca în fotografia aceasta, pe țărmul mării, desființînd «ano-
timpurile» de ascultare a radioului.

CINEMATECA

Început de stagiune

faust și elena din troia

De curînd cunoscutul actor englez Richard Burton a început la Roma filmările «Tragiceii istorii a doctorului Faust» sub conducerea profesorului de literatură Nevill Coghill. Partenera sa este și în acest film Elizabeth Taylor care în sus-numita producție va interpreta rolul Elenei din Troia.

Deschiderea stagiunii la Cinemateca anunță sosirea anotimpurilor serioase (toamna, iarna) cînd — încă nu se știe bine de ce — se crede că circulația filmelor mari se poate desfășura mai nestingherită. Oricum, necontaminată de obiceiurile estivale ale organelor de difuzare a filmelor, Cinemateca și-a împlinit onorabil menirea și pe timpul verii. Un motiv în plus de a se aștepta cu încredere reînceperea activității obișnuite. Nu ne propunem să comentăm acum oportunitatea unor teme sau a altora, ci doar să subliniem strădania de a asigura iubitorilor artei filmului un program nu numai instructiv, ci și bogat. În cadrul celor două cicluri de început «Omagiu Jean Renoir» și «Literatura și filmul» ce se desfășoară alternativ pentru publicul a-

bonat, vor fi programate cîteva dintre cele mai reprezentative filme ale marelui cineașt francez: «Marsilieza», «O plimbare la țară», «Tony», «Azilul de noapte», «Mlaștini», «Jurnalul unei cameriste»; în ciclul dedicat ecranizărilor se află înscrise interesante realizări după opere cunoscute ale lui Brecht, Anna Seghers, Victor Hugo, Jack London, Shaw — e vorba de filmele «Bătrîna doamnă nedemnă», «A șaptea cruce», «Regele se amuză», «Vasul fantomă» și «Pygmalion». După epuizarea acestor cicluri, Cinemateca și-a propus să dedice două retrospective cineaștilor Fritz Lang și Erich von Stroheim și, tot alternativ, să prezinte cițiva «Mari interpreți ai ecranului» și unele «Comedii nemuritoare».

Activitatea Cinematecii este com-

pletată prin programările de spectacole fără abonament (matinee și seara). Vor fi reluate cîteva filme de valoare, văzute — cele mai multe — cu 5-6 ani în urmă: «Marele război» (M. Monicelli), «Escrocii» (F. Fellini), «Thérèse Raquin» (M. Carné), «Romeo, Julieta și întunericul» (J. Weiss), «Cele 400 de lovituri» (F. Truffaut) etc., precum și spectacole omagiale — «Buster Keaton, 70 de ani de la naștere» («Generalul» și «Sherlock-Junior»), «Mama» lui V. Pudovkin, cu prilejul a 40 de ani de la premieră.

De asemenea, în săptămînile fără abonament, ciclul dedicat lui Jean Renoir va fi completat de proiecțiile altor opere (accesul pe bază de bilete cumpărate la casă): «Caleașca de aur», «Bestia umană», «Nana», «Cățeaua», «Boudu salvat de la înec», «Crima domnului Lange».

Primul film din ciclul ecranizărilor: «Bătrîna doamnă nedemnă» (după Brecht), realizat de regizorul francez René Allio. În rolul principal: actrița Sylvie (dreapta).

Cineaștul pe care Cinemateca îl cinstește în această stagiune așa cum se cuvine: Jean Renoir.

ÎN CURÎND PE ECRANE:

două filme de pierre étaix

După **Îndrăgostitul** (Le Soupirant), acea comedie rafinată și plină de surprize pentru arta (cam obosită) a gagului, am «suspina» mulți cu nostalgie. Un Tati (**Unchiul meu**) — virtuos al hazului liric dar mai puțin strălucit sub raportul inventivității comice decît confratele și colaboratorul său Etaix — cîteva comedii americane moderne realizate în manieră clasică (**Duminică la New York**, să zicem) și cam atît ni s-a oferit în ultima vreme. Puțin față de apetitul nostru stimulat de inteligența comică a lui Etaix — autorul **Îndrăgostitului**. Din păcate trebuie să precizăm că înseși punctele de contact dintre primul film al lui Etaix, cunoscut la noi, și **Yo-Yo** — următorul în activitatea sa — sînt cam fragile, timpul parcă nelucrînd în favoarea talentului comic al regizorului francez. Nici în ceea ce privește următoarea (și cea mai recentă) realizare a sa, **Cît timp ești sănătos**

evoluția lui Etaix nu atinge punctul inițial. Punct maxim obținut — paradoxal — tocmai cu debutul (**Îndrăgostitul**) și cu o miniatură strălucită (și ea de început): **Bonne anniversaire**. Cu o asemenea pornire artistică prodigioasă cursa cinematografică se anunța spectaculoasă. Dar, de bună seamă, în comedie suflul e greu de menținut, un maraton ca acesta îți cere multă rezistență și, mai ales, autodisciplină, o echilibrată repartizare a forțelor. Etaix, neantrenat egal pe toate planurile (scenariu, regie, interpretare), nu dispune în întregime de ele. E o tehnică aridă această supunere a talentului la niște rigori ce țin nu atît de factorii exteriori (colaboratori, producători, spectatori), cît de o spartană disciplină interioară. **Yo-Yo**, ca tematică, pare copilul preferat al lui Etaix, îndrăgostit de arta circului și de modalitățile comediei mute; filmul e inegal

Îndrăgostitul, **Yo-Yo**, omul care-și caută innebunit liniștea: una și aceeași persoană — Pierre Etaix.

fișă filmografică

sophia loren

Născută la 20 septembrie 1934, la Roma. Debutul în cinematografie: filmul «Mușchetarii mării» (1950, cu Jacques Sernas). A jucat în aproape 50 de filme, dintre care amintim: «Cele șase neveste ale lui Barbă-Albăstră» (1950, cu Totò), «Anna» (1951, cu Raf Vallone), «Urmașul lui Zorro» (1951, cu Walter Chiari), «Aida» (1953), «Caruselul napolitan» (1954), «Attila» (1954, cu Anthony Quinn), «Aurul Neapolului» (1954, cu Giacomo Furia), «Păcat că ești o canalie» (1955, cu Marcello Mastroianni), «Frumoasa morărită» (1955, cu Vittorio de Sica), «Norocul de a fi femeie» (1955, cu Charles Boyer), «Orgoliu și pasiune» (1956, cu Cary

Grant), «Patima de sub ulmi» (1957, cu Anthony Perkins), «Orașul dispărut» (1957, cu John Wayne), «Orhideea neagră» (1958, cu Anthony Quinn), «S-a întâmplat la Neapole» (1960, cu Clark Gable), «Ciociara» (1960, cu Jean-Paul Belmondo), «Cidul» (1960, cu Charlton Heston), «Madame Sans-Gêne» (1961, cu Robert Hossein), «Boccaccio 70» (1961), «Sechestrații din Altona» (1962, cu Frederic March și Maximilian Schell), «Căderea Imperiului roman» (1963, cu Stephen Boyd), «Ieri, astăzi, mâine» (1963, cu Marcello Mastroianni), «Căsătorie în stil italian» (1964, cu Marcello Mastroianni), «Lady L» (1965, cu Paul Newman), «Arabesque» (1966, cu Gregory Peck).

în evoluție, capricios, derutant. Pe lângă momente de antologie comică (începutul cu plictiseala «inventivă» a miliardarului, petrecerea din castel și câteva scene de circ) Yo-Yo conține multă materie epică necinematografică, neutră sub raportul efectului comic: contururile personalității artistice echilibrate se pierd; ceea ce rămâne sînt doar capricii, preferințe, obsesii, citate mult prea sentimentale.

Cîndva Gopo declara că a vrut să facă din *S-a furat o bombă* un omagiu adus marilor creatori ai comediei de altădată, cu toate trimiterile la Mack Sennett, Chaplin, Clair și alții.

Yo-Yo are aceeași intenție, deși e mult mai omogen, mai puțin «antologic» decît culegerea noastră.

Filmul lui Etaix e istoria miliardarului care, plictisit de monotonia castelului și blazonului, se întoarce la o veche iubire din tinerețe, călărează de circ, și pleacă cu ea împărțînd traiul precar dar pitoresc al artiștilor nomazi de la începutul secolului, pentru ca, la rîndul lui, fiul exmiliardarului să continue aceeași existență zbuciumată a părintelui excentric.

Fost artist de circ și de music-hall, Etaix e prea înduioșat de lumea circului și de soarta acestui gen de spectacol astăzi intrat în desuetudine.

Yo-Yo, comedie lirică, îți împinzește prea des ochii ca să mai fie comedie, iar lirismul devine prea patetic la un cineast ce impusese ca formulă a gagului modern luciditatea și cerebralitatea.

Mult mai suculent ca haz, cu un suport al criticii sociale mai stabil, cu notații psihologice de un realism crîncen este celălalt film al lui Etaix, *Cît timp ești sănătos*. Imposibilitatea omului modern de a se refugia din cînd în cînd într-o oază de liniște și odihnă, singurul remediu împotriva asteniilor, devine sursa a numeroase și amuzante peripecii. Mai burlescă decît liricul Yo-Yo, mai directă, mai puțin subtilă și elaborată decît îndrăgostitul, *Cît timp ești sănătos* cîștigă spectatorul de astăzi nu atît prin factura modernă a comicului, cît prin subiectul său foarte actual.

Alice MĂNOIU

telegrame

● Regizorul italian Mario Bolognini are de gînd să ecranizeze nuvela lui Aldous Huxley «Cura de odihnă» (aflată în volumul recent tradus la noi, «Surisul Gioconde»). Protagonistă va fi Ingrid Bergman; principalul rol masculin i-a fost propus lui Jean-Paul Belmondo, care continuă să se afle

în capul listei celor mai solicitați actori din ultima vreme (foto 1).

● Intermezzo teatral în activitatea Simonei Signoret. În luna octombrie actrița va interpreta, pe scena lui Royal Court Theatre (Londra) rolul Lady-ei Macbeth din spectacolul shakespearian. Partener — Sir Alec Guinness.

● Actrița italiană Elsa Martinelli (Hatari) se află în Maroc unde, alături de Alexandra Stewart (Climax), Cyd Charisse și Gene Barry participă la realizarea filmului polițist «Dosarul nr. 7» (regia: Jerry O'Hara).

● Talentatul cineașt sovietic Lev Kulidjanov are un proiect îndrăzneț: să ecranizeze romanul lui Dostoievski «Crimă și pedeapsă».

● Actrița maghiară Edit Domján (Un nou Ghilgameș) interpretează rolul unei frumoase văduve într-un film realizat de Mihaly Szemes (foto 2).

● Stewart Granger (pe care l-am văzut de curînd în filmul «În nord, spre Alaska») este partenerul actriței italiene Scilla Gabel (Banda de lași) într-un film de aventuri cu titlu înfricoșător: «Cum să ucizi o femeie tînă».

în scheinii brasovului

acolo unde coresii
a tipărit
primele cărți românești

Sînt veacuri de cînd vechile lăcașuri de cultură din Scheii Brașovului și-au marcat prezența în viața spirituală a poporului român, renumele lor trecînd dincolo de marginile Țării Birsei.

Scheii Brașovului își au rădăcinile adîm înfipte în istorie.

Înainte de burgul medieval care avea să se numească Brașov, în perimetrul Scheilor, rămas același pînă azi — văi dealuri, și munți — a existat o așezare străveche care a evoluat la fel ca oricare alta din cuprinsul Daciei după pătrunderea civilizației și culturii romane.

Cohorta a VI-a Cumidavensis, care apăra castrul roman Cumidava din cîmpii Țării Birsei, era formată din elemente ale populației autohtone, adică din daci încă din secolul al II-lea. Acești daci erau din toată Țara Birsei, iar vechea așezare a celor ce aveau să se numească Scheii își va fi avut și ea partea de contribuție la formarea cohorții de la Cumidava.

Și geografia așezării explică posibilele tălpile de rezistență ale localnicilor din veacurile tulburi care au urmat, fapt care a determinat ca cel mai tîrziu la sfîrșitul secolului XI să se formeze aici o colectivitate românească încheată.

Din timpurile cele mai vechi Scheii și apoi Brașovul în întregime au avut permanentă legătură cu țările românești de peste munte.

În Muzeul din vechea școală a Scheilor sînt păstrate și azi peste 80 de hrisoave și cărți domnești de danii, ajutoare și scutiri pentru românii din Scheii Brașovului, dovezi certe ale legăturilor continue, organice, de-a lungul veacurilor, cu Țara Românească și Moldova. Biserica și școala sînt ctitorii voievodale începînd cu Vlad-Vodă Călugăru, Neagoe Basarab, Petru-Vodă Cercel, Aron Vodă al Moldovei.

Monumentala construcție a bisericii Sf. Nicolae, sub forma în care o vedem astăzi, cu linii sobre și viguroase dar în același timp suple, care se încadrează perfect în peisajul locului, a fost realizată de meșteri anonimi pe parcursul sute de ani. În anul 1392 Scheii aveau biserița lor de lemn atestată de papă Bonifaciu al IX-lea. Zidăria din piatră a actualei biserici a fost începută în 1495 de Vlad-Vodă Călugăru, cînd er pribeag prin aceste locuri. Lucrarea n-a putut fi terminată, fapt care-l îndeamnă pe voievodul Neagoe Basarab să trimită, în anul 1519, meșterii lui c planurile după care avea să se construiască zidăria. În anul 1564 învățatul Petru Vodă Cercel a asigurat zidirea altarului, horelor, tindei femeilor pridvorului cu stîlpi, împodobind biserica cu fresce și icoane. Nu mult mai tîrziu, în 1595, Aron Vodă al Moldovei ridică clopotnița și s-a îngrijit de zugrăvirea bisericii, înzestrînd-o cu odore bisericești.

În decursul secolelor care au urmat biserica a cunoscut noi adăosuri și înzestrări. Pe la mijlocul secolului al XVII-lea s-a înălțat un turn pentru orologi. Între anii 1839-1849 s-au făcut podișul strana episcopală și tîmpla. În anul 194 s-au încheiat alte lucrări de reparații înnoiri, care au dat bisericii din Scheii Brașovului înfățișarea de astăzi.

De o deosebită valoare artistică sînt cele două paraclise. Primul, ridicat în 1733, este împodobit cu icoane remarcabile de cercetători pentru măiestria și originalitatea lor. Început în anul 1750 și terminat în 1752, paraclisul mare este o capodoperă a genului. Întreaga lucrare

Tetraevanghelul miniat, din epoca lui Alexandru Lăpușeanu — 1560 — conține ilustrații de o înaltă valoare artistică, capodopere ale artei secolului al XVI-lea.

este executată din lemn dăltuit cu o rară măiestrie, reprezentând elemente populare stilizate. Sculpturile de lemn constituie cadrul ornamental al icoanelor. Artiștii anonimi care le-au pictat au dovedit nu numai artă în îmbinarea culorilor, în finețea compoziției și armonizarea proporțiilor, ci și spirit umanist prin modalitatea realistă în care au redat elementele figurative ale icoanelor.

Monumentele de artă veche din Scheii Brașovului sînt înscrise în istorie și prin intensa și importanta viață culturală care s-a desfășurat aici timp de sute de ani.

Încă din secolul al XV-lea pe lângă biserica de lemn a Scheilor — cel tîrziu la 1480 (după cum arată istoricul N. Iorga) — a început să funcționeze și școala.

În jurul anului 1530 limba de predare la această școală e românească, astfel încît la stabilirea țirgovișteanului diacon Coresi la Brașov el a fost ajutat și de

ucenici de la școala Scheilor. La 1595-1597, cînd Aron Vodă termină și înzestrează biserica de piatră, la stăruințele cărturarului popă Mihai, se ridică în locul celei de lemn școala actuală, peste care, la 1760-1761 s-a mai așezat un etaj, edificiul rămîbind de atunci pînă azi așa cum a fost la 1761. Ridicarea școlii de piatră în două etape dovedește că erau mulți elevi.

Este demn de reținut că lucrările tipărite aci au circulat de la început în toate cele trei mari provincii românești: Țara Românească, Moldova și Transilvania. De altfel niciodată nu s-a tipărit vreo carte într-una din aceste provincii numai pentru provincia respectivă, ci totdeauna tipăritura a avut răspîndire și în celelalte două.

Școala de la Sf. Nicolae din Scheii Brașovului este astfel nu numai cea mai veche școală cu limbă de predare românească, ci și un important centru în care s-a plămădit și s-a fixat limba noastră literară.

(Continuare în pag. 14)

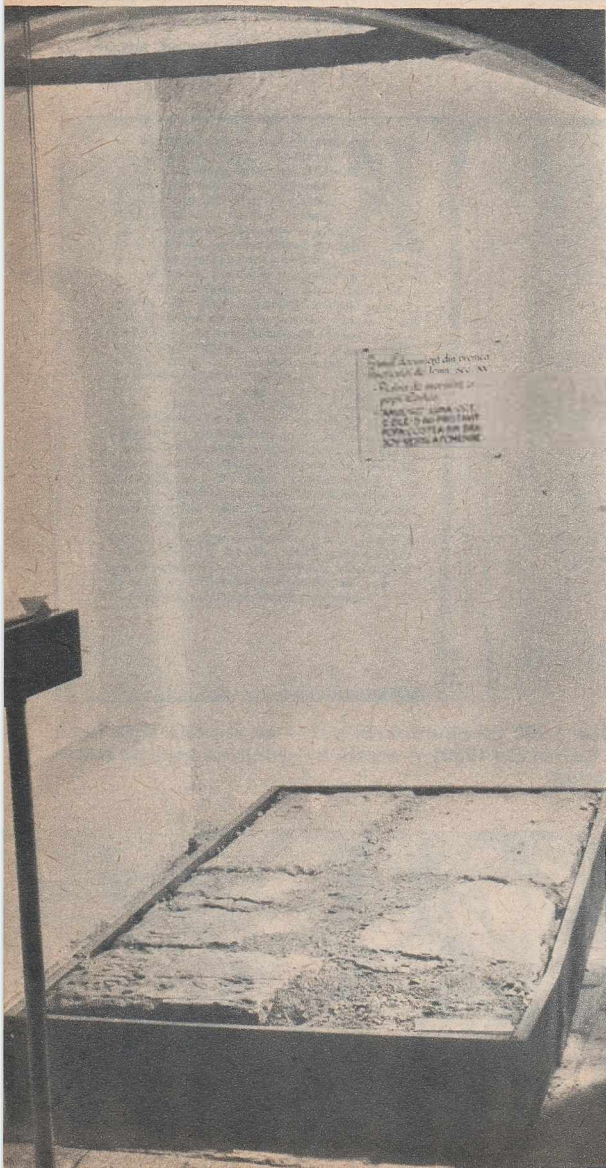
Fiecare din cele aproape 1 200 de opuri străvechi — ca această tipăritură coresiană (Cazania lui Coresi din 1580) — atestă îndelungata tradiție culturală a Scheilor Brașovului.

un străvechi monument de cultură românească

Paraclisul bisericii — din care redăm această poartă sculptată în lemn — este una din cele mai desăvârșite opere de artă veche românească.

Primul document din vremea bisericii de lemn: piatra funerară a popii Costea, datînd din anul 1477.

Ar fi suficient numai acest merit pentru a-i fixa școlii locul ei de frunte în patrimoniul culturii naționale.

Dar n-a fost numai atât.

Activitatea diaconului Coresi, începută aici, nu e întâmplătoare. Faptul că tipograful de la Tîrgoviște lucrează la Brașov, în strînsă colaborare cu traducătorii cărțurari de la Sf. Nicolae, Mihai și Iane, e o dovadă de unitate de vederi și simțăminte. Mai tîrziu (1599), cînd Mihai Viteazul realizează pentru prima dată în istoria noastră unirea celor trei țări, același protopop Mihai avea să-l primească, în fruntea delegaților magistratului.

Trebuie menționat că începuturile unei biblioteci românești în Transilvania tot aici se fac, cu cărți și manuscrise de o mare valoare, în majoritate din Țările Românești, cărți care s-au păstrat aproape în totalitatea lor (peste 100) și care au fost identificate după un inventar dinaintea de 1684. Astăzi secția de carte veche cuprinde aproape 1 200 de volume.

Prima cronică românească din Transilvania — păstrată în muzeu — o avem de la popa Vasile și Radu Tempea II, pentru perioada 1392-1733. Și tot în Schei se tipărește, tot pentru prima dată în țară, un calendar (1733 — Petcu Soanul). Nu trebuie să uităm că aceste calendare constituiau pe atunci un factor cultural nu numai informativ.

Transilvania a fost totdeauna preocupată de problemele lingvistice, chiar înainte de activitatea, în această direcție, a Școlii ardelenilor. Scheii Brașovului dețin și în acest compartiment un loc de frunte prin Gramatica scrisă de Dimitrie Eustatievici Brașoveanul la 1756. Autorul gramaticii a avut un rol și în organizarea și dirijarea școlilor românești din Transilvania.

Între alții, mulți, școala din Schei a avut dascăl, la începutul secolului al XIX-lea, pe scriitorul poporan Ion Barac, ale cărui lucrări și îndeosebi «Istorie despre Arghir cel frumos și Elena cea frumoasă» a însemnat pentru mulți din clasicii noștri primul contact cu literatura. E același Barac care a fost primul traducător al lui Shakespeare în românește («Hamlet»).

Dascăl la școală a fost (în 1828-1829) și vestitul Anton Pann care, după plecarea din Schei, a întreținut cele mai bune relații cu conducătorii Șcheilor, acceptînd să instruiască pe urmașul lui la școală, George Ucenescu, un nume în istoria muzicii psaltice.

Scheii Brașovului, străveche așezare în inima căreia s-a scris una din cele mai însemnate file ale istoriei culturii românești.

erecătură de carte, din argint aurit ciocănit, executată de meșteri din ara Românească la începutul secolului al XVI-lea.

Școala de lemn din Șcheii Brașovului (1480), cea de piatră (1595-1597), cea din 1760-1761 și marele Gimnaziu (liceu) din Brașov exprimă toate, într-o admirabilă continuitate, preocuparea permanentă a cărturarilor înaintați din Brașov de a ridica poporul prin cultură. Când G. Barițiu, la 1835, în «Disertația pentru școli...», manuscris descoperit recent și păstrat în copie tot în arhiva Scheilor, spunea «Școli, școli, bărbați brașoveni!», el repeta cu alte cuvinte același lucru pe care popa Mihai, vestitul traducător și colaborator al diaconului Coresi l-a spus la 1594, când a stăruit să se ridice școli de piatră.

Astăzi, în vechea școală sînt adăpostite: muzeul, biblioteca și arhiva istorică. Inițiate în 1957, ele au fost puse la dispoziția publicului și a cercetătorilor în 1961, ca o expresie a grijii pe care partidul nostru o acordă păstrării și valorificării bogatei moșteniri culturale ale trecutului.

Muzeul cuprinde lucrări artistice de o valoare uneori unică, începînd cu manuscrisele din secolul al XV-lea, între care Tetraevanghelul miniat, pe pergament, din epoca lui Alexandru Lăpușneanu — 1560 — scris de Mateiaș Logofătul, e singular, ca realizare, în tot secolul al XVI-lea. De o mare valoare sînt și «Cronica» popii Vasile și a lui Radu Tempea II, ca și toată seria de manuscrise din secolele următoare. Tot în muzeu sînt expuse parte din tipărițile coresiene, precum și cărțile tipărite care

au avut un rol hotărîtor în fixarea limbii noastre literare. Transilvania, Țara Românească și Moldova se întîlnesc, în acest tezaur de cultură, la fiecare pas alături. În colecția de argintărie prețioasă care s-a păstrat (argint aurit ciocănit) poate fi admirată și o ferecătură de carte executată de meșteri din Țara Românească (1510-1540), alături de alte piese ieșite din mîna meșterilor brașoveni.

Biblioteca, păstrătoare de documente, manuscrise și vechi tipărițiuri, a devenit azi un bogat izvor de documentare, fiind cercetată de o serie întregă de specialiști.

Instituția, în întregul ei, este prezentă atît la expozițiile din țară cit și la cele organizate pe plan internațional.

Anul acesta Muzeul de la Șcheii Brașovului și-a dat contribuția pentru Expoziția de artă veche românească organizată la Edinburgh, Cardiff, Londra, Paris și Stuttgart.

Integrată în avîntul cultural al țării, vechea școală din Șcheii Brașovului a fost reînviată la măsura vremurilor.

Biserica și școala din Șcheii Brașovului, prin valoarea lor istorică, de artă și documentară, constituie un tezaur unic și o mărturie neprețuită a vechilor tradiții culturale românești.

Prof. Ion COLAN
de la Muzeul din Șcheii Brașovului

Fotografii de Eugen IAROVICI
și Traian PROSAN

vălășirea de azi a vechiului lăcaș e învățătură din Șcheii Brașovului. ▶

pe treptele luminii

— note de călătorie din r.p.d. coreeană —

Am cunoscut recent la Phenian o familie din cartierul estic al oraşului. Ne-am petrecut împreună ziua de odihnă în minunatul parc de pe malurile Tedonganului. Noii mei prieteni mi-au vorbit despre viaţa şi munca lor, dar mai ales despre felul cum învaţă. Am înţeles din spusele lor că fiecare dintre cei opt membri ai familiei învaţă, într-un fel sau în altul, ceea ce, după cum aveam să-mi dau seama mai târziu, reprezintă de fapt un fenomen de masă în Coreea. Dar să revenim la prietenii mei din Phenian.

O FAMILIE DE ELEVI ŞI STUDENŢI

Fiica cea mai mare a familiei, Giong He, în vîrstă de 19 ani, este elevă în anul II la Şcoala tehnică superioară pentru industria uşoară din Phenian; a doua născută, Sun He, mai mică cu doi ani, urmează cursurile anului II al Şcolii tehnice superioare de construcţii; cel mai mare dintre băieţii familiei, Ciang Ciol, în vîrstă de 15 ani, este elev în clasa a II-a a unei şcoli medii; Bok He (12 ani) şi Iong Ciol (10 ani) învaţă în clasa a IV-a şi, respectiv, a III-a a unei şcoli primare. În sfîrşit, mezinul, Miong Ciol, este deocamdată numai la grădiniţă, şi aceasta numai din vina celor 6 ani pe care îi are.

La rîndul lor părinţii nu s-au lăsat mai prejos, deşi trebuie să recunoaştem că, avînd o familie atît de numeroasă, nu e chiar atît de uşor să te dedici studiului. Ciong Iong Suk, mama celor şase copii, urmează în prezent cursurile unei şcoli pentru oamenii muncii care nu şi-au terminat studiile medii. Am aflat că în perioada cînd ar fi trebuit să înveţe era

nevoită să slugărească pe la alţii pentru a-şi putea duce viaţa. Cînd l-am întrebât pe tatăl familiei, Li Ge Kwoan, muncitor într-o fabrică electrotehnică din Phenian, dacă şi el este preocupat de învăţatură, mi-a răspuns zîbind că e student la cursurile fără frecvenţă ale Institutului politehnic «Kim Cek», la Facultatea de electrotehnică, pe care o va absolvi în primăvara anului viitor.

Imaginea acestei familii de elevi şi studenţi — una singură dintre atîtea altele — mi-a revenit în minte mult timp după ce ne-am despărţit. Citisem pe feţele lor bucuria de a trăi într-o societate care le creează toate condiţiile materiale şi morale necesare dezvoltării multilaterale, accesului celui mai larg spre o înaltă calificare profesională, spre cultură.

SALT DE LA ANALFABETISM LA CULTURĂ

Răsfoind numai cîteva file din istoria Coreei află că, deşi învăţămîntul are aici o tradiţie multiseclară, înainte de eliberare 35 la sută din copiii de vîrstă şcolară nu puteau frecventa şcoala, iar peste 70 la sută din populaţie era analfabetă.

Eliberarea Coreei de sub dominaţia japoneză şi instaurarea puterii populare au avut o puternică înrîurire şi asupra dezvoltării învăţămîntului. Succesele în acest domeniu au fost numeroase. Analfabetismul a fost în linii mari lichidat pînă în anul 1949. Oamenii care nu avuseseră posibilitate să înveţe nici măcar

▲ Phenian, vedere panoramică.

Urmînd cursurile institutelor de fabrică — creaţie a regimului democrat-popular — echivalente cu şcolile tehnice superioare, muncitorii se califică la locul de producţie în variate specialităţi, potrivit profilului întreprinderilor în care lucrează.

cele 40 de semne ale alfabetului naţional coreean s-au arătat dornici, cu mic cu mare, să studieze, să cunoască tot mai mult, să se calibreze — voind parcă să răscumpere timpul cînd învăţătura reprezenta un lux inaccesibil lor. În acest scop statul le-a creat toate condiţiile. Astfel, învăţămîntul mediu este obligatoriu şi gratuit şi curînd va fi pus în aplicare şi sistemul învăţămîntului tehnic obligatoriu. Pentru a da oamenilor muncii posibilitatea să-şi completeze studiile fără să fie scoşi din producţie, pe lângă întreprinderi funcţionează şcoli primare şi medii şi chiar institute de învăţămînt superior pentru muncitori.

În Coreea există peste 9 000 şcoli de toate gradele — faţă de cele 1 400 din anul şcolar 1944-1945 — dintre care 100 institute de învăţămînt superior cu peste 156 000 studenţi. Planul septenal (1961-1967) de dezvoltare a economiei naţionale a R.P.D. Coreene prevede ca numărul institutelor să ajungă la 128, iar cel al studenţilor la circa 227 000 — aproximativ doi la suta de locuitori.

Astăzi vei întîlni peste tot coreeni care îţi vor spune, şi nu fără deosebită mîndrie, că în anul şcolar trecut a patra parte din populaţia ţării lor a urmat diverse forme ale învăţămîntului de stat. Este o realitate pe care o poţi constata chiar şi fără să consulţi un anuar statistic.

Numărul mare de elevi şi studenţi pe care-i vezi la tot pasul, precum şi siluetele impunătoare ale şcolilor, începînd cu cele primare şi terminînd cu masiva clădire a Universităţii «Kim Ir Sen» (cu o suprafaţă de peste 45 000 mp) vorbesc de la sine.

Anul acesta fondurile alocate învăţămîntului sînt de 2,7 ori mai mari decît anul trecut. Se construiesc noi edificii, printre care Institutul de limbi străine din Phenian, cu săli de cursuri însumînd 11 400 mp, clădiri ce vor adăposti biblioteci şi cămine. Alături de vechea clădire a Universităţii din Phenian, devenită azi neîncăpătoare, se construieşte un nou palat ale cărui săli de cursuri şi laboratoare — dotate cu aparatura cea mai modernă — vor însuma un spaţiu total de 1 560 000 metri pătraţi. Planul pe anul acesta prevede de asemenea construirea unui mare număr de săli de clasă pentru şcolile tehnice şi medii.

★
Republica Populară Democrată Coreeană, cu sutele de mii de elevi şi studenţi, cu şcolile ei care asigură economiei şi culturii ţării cadre de înaltă calificare, mi-a lăsat o imagine de neşters: o ţară întregă care învaţă.

AI. POMPILIU

dacă într-o bună zi. . . (III)

Cronicarul știe prea bine că predilecția sa pentru programe tematice, narative, cu subiect, cu cap și coadă, adică pentru reportaj, documentar, anchetă, film serial, film de cinematograf, teatru în studio etc. riscă să intre în conflict cu preferințele exprimate de unii dintre telespectatori. Dar, după părerea sa, mulți dintre cei ce cer muzică ușoară și varietăți pînă la saturație o fac numai pentru că televiziunea nu le oferă ceva mai atrăgător și mai interesant. Cronică în care preconiza o diversificare a programelor duminicale și trecea în revistă slăbiciunile inerente programelor de «varietăți» transmise din sală a provocat protestul cititorului Gh. Împăratu din Brad și al unui telespectator dintr-un port dunărean. Amindoi atrag atenția asupra condiției lor de «provinciali» și afirmă că «varietățile» le oferă prilejul să admire artiști bucureșteni pe care altfel îi văd rar. Cititorul din orașul de pe Dunăre enumără chiar o seamă de «personalități de frunte ale vieții noastre culturale» pe care le-a cunoscut prin intermediul spectacolelor de varietăți.

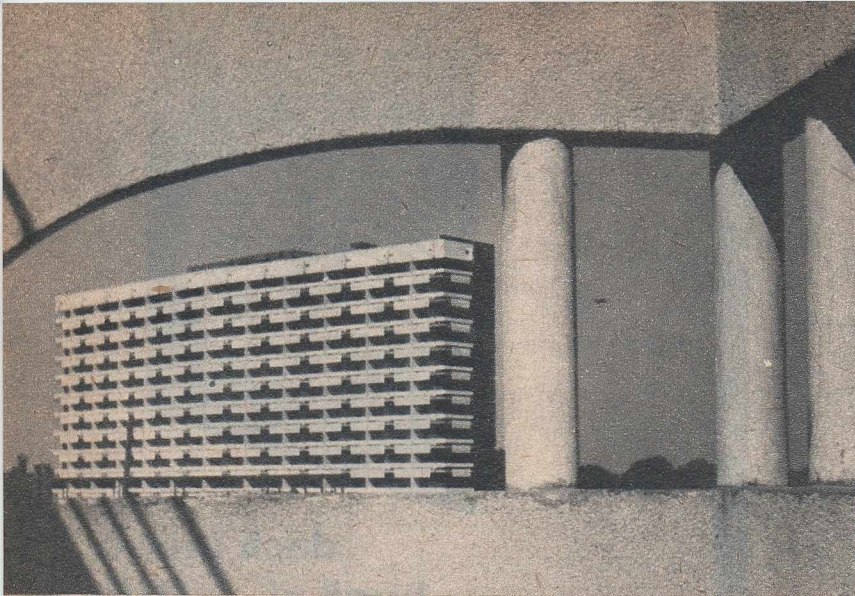
Întimplarea face ca lista întocmită de el să constituie un argument puternic în favoarea reluării și permanentizării unei rubrici mai vechi a televiziunii: întâlnirile cu toți adevărații reprezentanți de seamă ai artei și culturii noastre. Pentru că, așa cum prezența repetată în filmele distribuite în rețeaua cinematografică a unor actori străini de mîna a doua a determinat, la o seamă de spectatori, o ierarhizare greșită a valorilor artistice, televiziunea poate oferi — în special tinerilor — o imagine deformată sau, dimpotrivă, fidelă, a peisajului artistic românesc. Totul depinde de felul cum cad accentele mai curînd decît de gramaj.

Amintindu-și de unele realizări remarcabile ale televiziunii (de pildă reportajul filmat acasă la George Călinescu), cronicarul și-ar propune să le repete în forme mereu noi. Televiziunea îi poate aduce pe creatorii de frumos, pe artiștii autentici, în fiecare cămin, înlesnind, printr-un contact direct, printr-o discuție inteligent condusă, înțelegerea operei lor și a atitudinii lor față de fenomenul artistic și față de viață în general.

Respectînd în cel mai înalt grad actul de cultură și pe autorul lui, cronicarul ar solicita girul unor personalități de prim rang pentru rubricile culturale, științifice, artistice (adică aproape pentru toate). Apoi, rămînînd cu deferență la o parte, ar lăsa la latitudinea lor stabilirea conținutului și formei emisiunilor, ceea ce ar asigura diversificarea lor reală la un nivel cert superior celui ce se poate obține pe alte căi. Criteriul enunțat cu referire la emisiunile destinate copiilor este valabil și pentru celelalte: în clipa în care televiziunea devine plictisitoare, rolul ei educativ, instructiv încetează. În schimb, ceea ce este cu adevărat interesant, captivant, cultivă gustul pe nesimțite și, mai mult decît acîț, stimulează dorința de a cunoaște. Emisiunile «de serviciu», emisiunile despre care se poate spune cu indulgență «nu e grozavă, dar merge» sînt, de fapt, lipsite de utilitate.

Așadar, cronicarul ar pune micul ecran la dispoziția celor ce au un mesaj de transmis prin intermediul lui și l-ar refuza categoric autorilor de platitudini. Ar avea apoi grijă ca creatorul să nu rămînă niciodată anonim. Telespectatorii nu au fost încă învățați ca, așa cum se interesează de autorul unei cărți înainte de a o citi, de regizorul unui film înainte de a-l viziona, să-i urmărească atent și să-i cunoască pe semnatarii tuturor emisiunilor. Dar pentru a interesa telespectatorii în cunoașterea acestora, drumul pe care trebuie mers e acela al exigenței continuu sporite. În felul acesta, atîngînd mereu un nivel înalt de calitate, semnatarii emisiunilor se impun telespectatorilor prin prestigiul dobîndit în urma unor deosebite realizări.

Felicia ANTIP

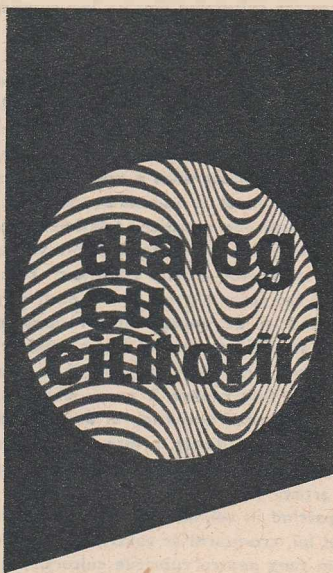

Hotel «Europa» din Eforie Nord — Constantin Mocanu.

Noul drum — Gheorgheni Mateescu.

cititorii fotografiază

de ce nu mai publicăm sfaturi medicale

Cititoarea noastră Anastasia Munteanu din Lupeni ne întreabă de ce nu mai publicăm o rubrică de sfaturi medicale, cum publicam în trecut. Oare, se întreabă corespondenta noastră, nu există destui medici competenți să răspundă la problemele pe care le-ar ridica cititorii?

Nu despre aceasta e vorba, tovarășă Munteanu. Există suficienți specialiști — și încă de mare prestigiu — capabili să răspundă la întrebările pe care eventual le-am pune și gata oricând să ne dea răspunsurile solicitate. Noi nu publicăm o asemenea rubrică pentru că nu o socotim utilă. În țara noastră cetățenii se bucură de asistență medicală calificată în unitățile sanitare organizate și întreținute

de stat. Or, într-un dispensar, o policlinică, un spital etc. bolnavul poate fi cu totul altfel consultat și tratat decât prin corespondență.

P.S. Despre cîntăreții străini de muzică ușoară de care ne întrebați am scris în nr. 35. Publicarea pe copertă a unor dintre ei nu este prevăzută pentru lunile ce urmează.

o propunere și un răspuns

După apariția anchetei noastre intitulată «Cum călătorești peste un miliard de călători?» («Flacăra» nr. 17), cititorul nostru Z. Oral din București a propus — și noi am publicat — unele măsuri care să ducă la o mai bună informare a cetățenilor asupra traseelor autobuzelor, troleibuzelor și tramvaielor bucureștene.

După publicarea celor doi sus am primit și răspunsul între-

prinderii de transport București (I.T.B.). «Propunerea cititorului dv. privind întocmirea unui ghid care să cuprindă toate străzile și fiecare linie de transport, marcate cu semne convenționale diferite — ne scrie I.T.B. — nu ar fi de folos deoarece schema respectivă ar fi foarte greu de citit». I.T.B. ne informează însă că în momentul de față se află în curs de tipărire scheme ale fiecărui traseu de transport în comun, scheme care vor fi afișate în toate vehiculele I.T.B.

acum, la brezoi

În nr. 30/1966 al revistei noastre am redat câteva pasaje din scrisoarea ce ne-a fost adresată de cititorul Leon Nicola din Brezoi, rn. Rm. Vlcea, prin care ne sesiza că singurul loc unde se concentrează activitatea culturală din comună (important pentru forestier, minier etc.) — clubul — se află închis pentru renovare de peste un an.

Ca urmare a celor publicate de noi, ne-a răspuns Comitetul executiv al Sfatului popular al raionului Rm. Vlcea. Iată ce ni se comunică: clubul din Brezoi a fost redat în folosință și noua sa activitate culturală a fost inaugurată printr-un program artistic oferit de toate formațiile artistice locale. De acum înainte — ne informează Sfatul popular raional — se vor da la Brezoi spectacole săptămânale. Pentru tineret, tot săptămînal, se organizează seri culturale-distractive urmate de dans.

să discutăm despre dansul modern

Tovarășul Victor Vlase, balerin, prim-solist la Teatrul de operă și balet din București, ne trimite o scrisoare în care face o serie de aprecieri pozitive cu privire la unele rubrici din revistă («Memento», «T.V.», «Cadran internațional», «Cititorii întreabă»,

«Curier» etc.), cit și la unele articole, anchete, cicluri documentare etc. În același timp tov. Vlase critică rubrica «Sport», considerînd-o sub nivelul altor rubrici, mai ales în ce privește profilul ei, regularitatea în apariție, forma de prezentare.

Cea mai mare parte a scrisorii corespondentului nostru este dedicată însă unei probleme aparte: dansul modern. «Grație unor instituții de cultură artistică — ne scrie d-sa — o serie de tineri și entuziaști dansatori au reușit să ajungă la realizări de calitate unanim apreciate. Dar dansul modern fiind atât de tânăr și încă în formare, ridică o serie de probleme, creează o serie de discuții și păreri privind genul respectiv, forma de exprimare, locul pe care-l ocupă în artă și în balet, în mod special, drumul către gustul publicului, mesajul educativ în rîndurile tineretului etc. Toate aceste probleme și altele neenunțate pot constitui subiectul unor discuții la masa rotundă și a unei anchete în rîndul cititorilor «Flacăra» — discuții care ar fi de mare folos. S-ar putea organiza o anchetă privind interpretii de dans modern (vezi cele similare în ce privește interpretii de muzică ușoară), despre metodele și utilitatea învățării corecte a dansului modern în rîndurile tineretului, despre cerințele spectatorilor față de interpreți și încă multe alte probleme».

Întru totul de acord cu propunerea tov. Vlase. Ii promitem că vom ține seama de interesantele sale sugestii și că, încă în toamna aceasta, le vom traduce în fapt. Ne rezervăm dreptul ca la momentul oportun să-l solicităm și pe d-sa să participe la realizarea anchetei propuse.

în câteva rînduri

Nelu Văduva, G.A.S. Lița, raionul Tr. Măgurele. În interiorul revistei, de obicei în pagina a doua, găsiți și explicația copertei. Sînt și cazuri cînd coperta l este legată de un text apărut în interiorul revistei. Coperta cu jucătorul de fotbal Pircălab, la care vă referiți, n-avea însă nevoie de prea multe explicații, dat fiind că acesta este binecunoscut în lumea sportivă. Anchete ca cele pe care le solicitați vor mai apă-

rea. În viitor, la rubrica «Cititorii întreabă», va apărea și adresa dv.

Marilena Dumitru, Cîmpulung. Vă mulțumim pentru aprecierile dv. asupra revistei. O fotografie a actorului Florin Piersic apărut pe coperta revistei «Flacăra» și, nu fiți îngrijorată, fotografia lui va mai apărea în revistă desigur cînd se va ivi un nou prilej.

Lucia Enache, Giurgiu. În ce cînd ne scrieți nu menționați și strada pe care locuiți? Cu vă putem răspunde fără a dispune de o adresă completă? O copie cu Alain Delon va apărea curînd. De asemenea, vom publica, așa cum ne cereți, un scurt istoric al orașului dv.

E. Sima, Brașov. Dacă ne va da adresa completă vă vom răspunde prin poștă. Felicitări căi formația muzicală «Doina Olteană» puteți trimite direct, prin poștă, ansamblului respectiv, al cărui sediu se află la Craiova; scrieți-i pe adresa Comitetului regional pentru cultură și artă.

Victoria Hriscu, Iași, și Ion Dunăscu, Reșița. Cîntăreții Dan Spătaru, Anda Călugăreanu, Aurelian Andreescu, Margareta Pislaru le puteți scrie la Studioul de televiziune, s. Moliere 2. Cu regret, nu vă putem furniza adresele de aici ale actorilor Jean Marais, Alain Delon și Sarita Montiel.

Miuță Chiorean. Ne bucurăm că v-a interesat fotoromanul «Luna om moare la vila Ghiocelub». Vom mai publica și în viitor asemenea materiale, încercînd să le prezentăm și mai interesant de cel la care vă referiți. O copie cu Yma Sumak nu este prevăzută de redacția noastră.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să răspundă: Florentina Busuceanu, tehnician proiectant, Cluj, str. Mesteacănului 52; Ilie Istrate; Geta Apostol, elevă, Eforie Nord, str. Grapei 11; teme diverse literatură, muzică, ilustrate; Mihaela Bucovineanu, elevă, Galați, str. Timișana 31; teme diverse, ilustrate; Francisc Pop, maistru, Bălan, bl. F2, ap. 6, rn. Cititorii întreabă; Elena Ilie, muncitoarea Reșița, căminul nr. 7 Noiembrie, bl. 1, et. 2, ap. 206; cinema, il-

Cititorii întreabă

vechea curte domnească din Iași

«Unde se află așezată Curtea Domnească din Iași?»

F. TRANDAFIRESCU, Ploiești

Răspunde AL. ANDRONIC, cercetător științific principal, Institutul de istorie și arheologie din Iași.

Pe locul actualului Palat al culturii din Iași, în trecut s-a aflat Curtea Domnească. Ea este menționată în documente abia începând cu anul 1434, iar vechimea ei a fost confirmată de recentele cercetări arheologice.

În a doua jumătate a secolului al XV-lea Curtea Domnească de la Iași se dezvoltă în chip deosebit, Ștefan cel Mare construind aici biserica sa de curte cunoscută sub numele de Sf. Neculai Domnesc.

În secolele XVI-XVII, așa cum semnaleză unii călători străini, Curtea Domnească de la Iași constituia un ansamblu arhitectural deosebit, având în incintă sa mai multe construcții, toate din piatră.

Palatul domnesc de la Iași a fost distrus deseori de incendii care, inevitabil, au dus la o serie de prefaceri ale clădirii inițiale. Este interesant de semnalat că încă în 1834 mai existau la Iași zidurile incintei exterioare și turnurile pătrate ale acesteia. De altfel, în 1933 se semnală că în fața Palatului administrativ — cum se numea atunci fostul Palat al Ocârmuirii — s-au găsit urmele zidurilor incintei exterioare ale palatului lui Ștefan cel Mare.

După ultimul incendiu din anul 1880 palatul a fost refăcut. Lucrările începute în anul 1906 s-au terminat abia în 1927, când noua clădire a găzduit tribunalul și prefectura județului Iași.

Noua construcție, opera arhitectului I.D. Berindei, înfățișează un splendid palat în stil neogotic flamboyant. Palatul culturii

de la Iași constituie în momentul de față cea mai reprezentativă clădire a vestitului centru cultural.

Cea mai bună destinație a acestei clădiri, declarată monument de arhitectură, i-a fost dată abia în anii puterii populare, fiind găzduite aici principalele muze din Moldova și anume: Muzeul de istorie a Moldovei, Muzeul etnografic al Moldovei, Muzeul de artă plastică și Muzeul politehnic.

În 1960, cu prilejul construirii Teatrului de vară în preajma Palatului culturii, s-a dezvelit latura de sud-est a incintei vechii Curții Domnești. Prin lucrările de conservare s-a imbinat într-un chip fericit cercetarea vestigiilor trecutului nostru istoric cu mărețele construcții socialiste din țara noastră.

Săpăturile sistematice au dat la iveală ziduri din secolele XV-XVIII, precizându-se fazele de refacere și lărgire ale acestor curți. Foarte importante au fost constatările privind planimetria curții, confirmându-se act unele planuri de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, cât și diversele scrieri ale călătorilor străini din secolele XVI-XIX.

În secolul al XVII-lea s-au construit turnuri masive, dându-se incintei exterioare a Curții Domnești o formă stelară. Zidurile și bastioanele văzute de martorii oculari de la sfârșitul secolului al XVII-lea au fost reproduse într-o stampă tipărită la Augsburg în 1701. Recentele descoperiri de la Iași fac dovadă că stampa respectivă reproduce înfățișarea exterioară a Curții Domnești de la sfârșitul secolului al XVII-lea.

Deoarece săpăturile au scos la iveală numai o parte a vechilor ruine, restul aflându-se sub temeliiile actualului Palat al culturii, se impun ample cercetări în viitor pentru a se obține planul complet al Curții Domnești din Iași, care a fost cea mai mare curte domnească din Moldova.

linia maginot

Cititorii Fulvii BALTZ din Medgidia și Florin VINĂTORU din Iași doresc să cunoască pe scurt istoricul Liniei Maginot.

Răspunde maior doctor inginer FLORIN ZĂGĂNESCU.

«Linia Maginot» constituie un sistem de fortificații de mare amploare, realizat în 1934 în Franța, la granița cu Germania și cu Luxemburgul (granița cu Belgia a rămas însă mult mai slab apărată). Construcția Liniei Maginot a început în 1929 sub conducerea lui André Maginot (1877-1932), ministrul de război al Franței în acea perioadă. În 1939 au fost efectuate o serie de lucrări suplimentare, determinate de construirea în Germania a fortificațiilor cunoscute sub denumirea de «Linia Siegfried». Lungimea totală a Liniei Maginot era de circa 750 km.

La începutul celui de-al doilea război mondial (1939-1945) porțiunea de pe Rin a Liniei Maginot avea raioanele fortificate

de la Belfort la Strasbourg dublate și de un sistem de canale ce făceau legătura între Rin, Rhône și Ible. Sectorul de la Strasbourg și pînă la granița belgiană, mai puțin întărit, includea raioanele fortificate din Alsacia și Lorena, întinse respectiv pe 80 și 120 km. Între cele două raioane se găsea o zonă de baraje lungă de 30 km și adîncă de 50 km.

În cadrul Liniei Maginot erau ingenios combinate puncte întărite, coridoare și depozite subterane (circa 30 metri adîncime), cazemate, baraje etc. Linia Maginot nu și-a dovedit utilitatea militară deoarece agresorii hitlerști au invadat Franța prin Belgia, iar propriu-zis lupte mai însemnate nici n-au avut loc în jurul acestor fortificații.

Deși în 1950 s-au efectuat lucrări de restaurare, presa a adus recent vestea că se proiectează ca unele din construcțiile fortificațiilor Liniei Maginot să fie valorificate în scopuri comerciale.

venus din milo

«Ce aș putea afla cu privire la istoricul celebrei statui Venus din Milo?»

Dinu ZAMFIRESCU, București

Răspunde prof. univ. doctor docent RADU VULPE, consultant științific la Institutul de arheologie al Academiei Republicii Socialiste România.

Dintre capodoperele strălucitei sculpturii grecești din antichitate, de cea mai mare celebritate s-a bucurat în timpurile noastre statuia Venerei din Milo, care este mîndria Muzeului Louvre din Paris. Sculptată în două blocuri de marmură unite prin cepuri de fier și prezentînd o înălțime de 2,38 m, această statuie reprezintă o divinitate feminină, identificată în general cu Afrodita sau Venus, zeita frumuseții și a dragostei (căreia i se mai spune și Venera). Înfățișată în atitudine a unei femei care s-ar pregăti să intre în apă, prezintă partea superioară a corpului

taine. Se discută mereu, fără a se ajunge la o soluție definitivă, problema semnificației și atitudinii acestei statui, data ei, precum și numele genialului artist din dalta cărui a ieșit. Formează motiv de dispută pînă și amănuntele împrejurărilor în care a fost găsită, deoarece diferitele rapoarte transmise în această privință diferă între ele și chiar se contrazic. Fapt este că descoperirea a fost înfățișătoare, că a avut loc în primăvara anului 1820 în mica insulă Milo din arhipelagul Cicladelor și că se datorește unui țărăn grec din insulă care, în timp ce își săpa țarina de lingă teatrul antic, din marginea portului Milo, a dat peste o construcție rustică din vremea romană trzie. Înăuntrul acestei construcții se aflau cele două jumătăți despărțite ale statuii, un picior și trei mîni de la alte sculpturi, două herme (mici stîlpi cu capete de zei) și două inscripții. Nici una din aceste piese, de epoci diverse, nu aparțineau statuii. Construcția constituia un depozit de vărârie, în care toate aceste piese de marmură, inclusiv splendida statuie a zeiței, fuseseră adunate ca material brut destinat cuptoarelor de făcut var. Din fericire, vărâria fusese părăsită înainte de îndeplinirea acestei funeste operații. La două luni după descoperire, statuia și o parte din celelalte piese au fost cumpărate de ambasadorul francez de la Constantinopol și duse la Paris.

Numele de Venus, alfit de popular, i-a rămas acestei statuii numai fiindcă tradiția i-a făcut comod. De fapt nici un indiciu real nu-l confirmă. De aceea s-au încercat alte identificări, ipotetice, dintre care cea mai impresionantă este a savantului francez Salomon Reinach, referindu-se la Amfitrite, soția lui Poseidon, zeul mării. În mina stîngă ar fi ținut un trident, ca și soțul ei. Tot la Milo, în 1878, a fost descoperită și o statuie de marmură a lui Poseidon însuși, cam de aceeași înălțime (2,45 m) și de același stil. În ce privește epoca acestor două statui, care par a fi format un grup, învâțul francez a adus bune argumente pentru a le data în prima jumătate a secolului IV î.e.n., între stadiul artei severe și nobile a lui Fidias și acela al tendințelor psihologice umanizante reprezentate de Praxitele și de Scopas. Aatorul celor două statui trebuie să fi fost unul din urmașii lui Fidias, dar nu s-ar putea preciza nici măcar ipotetic numele lui.

pe scurt

Ion St. Epure, Călărași. 1) După majoritatea ipotezelor Pămîntul incandescent s-a răcit treptat (în perioade ce au durat sute de milioane de ani). Abia după ce s-a desfășurat acest proces de răcire, cînd temperatura globului a ajuns la un punct favorabil apariției vieții, s-a produs acest mare «miracol» al universului. 2) Nu cunoaștem întregul serial al «Sfîntului», dar e greu de presupus că autorii săi «l-ar omor». Aceasta ar fi împotriva legilor genului. 3) Cu privire la programele de muzică populară de care ne întrebați, ne vom interesa și vă vom comunica ulterior.

Marcel Privatnu, Craiova. Ne puneți alfit de multe întrebări și ne faceți alfit de multe propuneri încît nu știm cu ce să începem. Vom încerca să le rezolvăm pe toate. 1) Sintem de acord că nu trebuie să renunțăm la rubrica «Sport». Dovada: ea apare în continuare. 2) Printre cele mai mari elicoptere din lume sînt cele de construcție sovietică; vom publica un articol separat despre elicopterele mari și, așa cum ne cereți, în general despre gigantul aerului. 3) Despre istoricul fotbalului s-a scris alfit de mult în presă cu prilejul recentelor campionate mondiale încît socotim inutil să mai revenim (același răspuns cu privire la fotbalul englez și la cel brazilian în fiord special). 4) Am reținut propunerea de a publica din nou o fotografie a actriței iugoslave de film Beba Loncar; o vom face cînd ecranul cinematografulor ne vor prileji o nouă înfîlțire cu ea. 5) Despre inventarea stîlțurilor cu rezervor de cerneală am scris de mai multe ori, alfit noi cît și alte publicații; în ce privește cele cu pastă, ele nu constituie dect o aplicare a aceluiași vechi principiu: au apărut și s-au răspîndit în anii de după cel de-al doilea război mondial. 6) Ochelari de protecție de orice fel se poartă numai la recomandarea medicului oculist, după un examen din care acesta poate stabili dacă ochiul respectiv are sau nu nevoie de o protecție. În orice caz însă, în anumite condiții ochelarii de soare sînt obligatorii: de exemplu în alpinism, cînd sportivii ajung pe piscuri acoperite cu zăpadă care, precum se știe, reflectă cu multă putere razele solare. 7) Despre indienii din jungla Amazonelor am mai scris; vă promitem să mai revenim cu un articol sau cu un reportaj pe această temă. 8) Așa cum ați văzut din două articole diferite (nr. 21 și nr. 32 din acest an) părerile cu privire la utilitatea sau caracterul dăunător al culturismului sînt împărțite. Se pare că la ora actuală majoritatea specialiștilor înclină să aprecieze drept pozitive efectele practicării culturismului — bineînțeles, fără exagerările care au făcut din culturism o marfă comercială. Noi nu sintem însă în măsură să vă punem la dispoziție un program de practicare a culturismului.

V. SILVIAN

ate; Elisabeta Bodaș, elevă, Ră-
ăuți, str. Ecaterina Teodoroiu
ilustrate; Paul Ralea, student,
imișoara, Complexul studen-
esc, bloc 5: etică și tinerete;
urel Roșu, tehnician, Comă-
ești, cartierul Zăvoi, bl. 18, sc. C,
2, ap. 44, reg. Bacău: teme
verse, ilustrate; Codruța Leu,
ăcretară școlară, Brăila, str. Ra-
ovei 479: istorie, ilustrate; Pe-
e Suciu Teodorescu, țapiter,
g. Mureș, str. Lenin 17: teme
verse; Ludovic Szabo, lăcătuș,
imișoara, str. Balta Verde 8:
port, ilustrate; Gh. Neamțu,
runțar, 20 ani, Reșița, str. M.
ogălniceanu 4 A, ap. 1: teme
verse, ilustrate; Vasile Felea,
ev, 15 ani, Bacău, str. Hatmanu
erescu 5: sport, muzică, ilus-
ate; Romică Vieru, elev, Bacău,
r. Hatmanu Berescu 10: litera-
ră, sport, muzică, ilustrate; Du-
itru Pană, electrician, 19 ani,
ioiești, str. Democrației, bl. II,
B, ap. 16: ilustrate; Nela Mos-
iliuc, elevă, Galați, str. Ovidiu
: cinema, ilustrate; Florica Nicu-
scu, funcționară, 19 ani, Răcari,
g. București, str. Ana Ipătescu
2: teme diverse, ilustrate; Ver-
că Sovăială, elev, Școala teh-
că horticolă, com. Bechet, rn.
orabia, filatelie, ilustrate; Nelu
my, Petroșani, Căminul studen-
sc 2: teme diverse; Eugenia Ră-
ănu, elevă, Călărași, str. Andrei
ăguna 7: teme diverse; Adrian
achim, tehnician, com. Voi-
ști, rn. Drăgășani, reg. Argeș:
me diverse, ilustrate; Gheor-
iță Dima, elev, Hunedoara, str.
azometru 4: teme diverse; Gina
șiman, elevă, Rm. Sărat, str.
Kogălniceanu, bl. 13, et. II,
s. 13: istorie, logică, teatru; Au-
lia Iacob, elevă, Rm. Sărat, str.
mîrdan 43: teme diverse; Adrian
roacă, elev, Craiova, str. Silo-
ului 33 A: muzică, cinema, ilus-
ate; Florența Bamiopol, elevă,
m. Viziru, rn. Brăila: literatură,
nema, ilustrate; Lidia Băbănaș,
udentă, Cluj, str. Copernic 5:
eratură, ilustrate; Vasile Ștefă-
ăscu, revizor contabil, 41 ani,
ucurești, of. 22, Piața Amzei
9, sc. B, et. 4, ap. 15: teme
verse, ilustrate; Aurel Văidea-
u, contabil, București, of. 11,
os. Colentina 293: tablouri, o-
ecte de artă, ilustrate; Elena
erban, tehnician, comuna Gîrlă,
rn. Adamclis: teme diverse,
ustrate; Mircea Ștefu, oțelar to-
tor, Oțelu Roșu, reg. Banat,
r. Ana Ipătescu 8, și Fănică
obilică, laminator, Oțelu Roșu,
g. Banat, str. Decebal 5: ilus-
ate, teme diverse; Rodica Fie-
iscu, muncitoare, Sibiu, str.
urmuzachi 6: muzică ușoară,
nema, ilustrate.

Încep școlile...

...Și, pentru zeci de mii de tineri, încep marile emoții și marile bucurii. Care sînt noutățile noului an școlar? Pentru a le afla ne-am adresat conducătorilor unor direcții din Ministerul Învățămîntului, precum și directorului unuia dintre cele mai bune licee bucureștene, «laboratorul» principal de cercetare al Institutului de științe pedagogice. Iată răspunsurile primite:

Prof. ION T. RADU, director general al învățămîntului de cultură generală:

În primul rînd, pe baza directivelor Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, începînd cu anul școlar 1966-1967 intră în funcțiune liceele de specialitate cu caracter industrial, agricol, economic și pedagogic. În cele 196 unități care vor funcționa în noul an școlar vor fi școlarizați în anul I circa 23 000 de elevi. Preconizate ca forme de pregătire pentru producție și pentru viață a tinerilor absolvenți ai școlii generale,

noile licee răspund unor cerințe actuale și de perspectivă în privința formării cadrelor medii necesare economiei și culturii.

Alte noutăți. Pentru elevii din școlile generale și din liceele de cultură generală s-au editat și tipărit 475 titluri de manuale într-un tiraj de peste 26 000 000 exemplare. Valoarea manualelor care se vor acorda gratuit elevilor din învățămîntul de cultură generală depășește suma de 153 000 000 lei.

O atenție deosebită se acordă și dotării școlilor cu mijloace moderne audiovizuale și modernizării aparatelor de laborator. În 1966 producția de material didactic pentru școlile de cultură generală însumează o valoare de 49,8 milioane lei. Marea majoritate a comenzilor efectuate au fost livrate. În 1967 se va mări în continuare producția de discuri didactice pentru predarea limbii române și a celorlalte limbi moderne, pentru predarea muzicii; de asemenea se va mări și producția de filme, de diapozitive și se va lărgi gama aparatelor electronice și utilajelor necesare lucrărilor de laborator.

Toate aceste măsuri, luate ca urmare a grijii permanente a partidului pentru instruirea și educarea tinerelor generații, vor contribui în mare parte la dezvoltarea ascendentă a învățămîntului nostru, la formarea unor cetățeni temeinic pregătiți, educați în spiritul dragostei fierbinți pentru partidul nostru, pentru patria noastră socialistă.

Conf. univ. ing. CONSTANTIN PESTIȘANU, director în Ministerul Învățămîntului:

Pentru asigurarea dezvoltării și modernizării continue a învățămîntului de toate gradele din patria noastră, fiecare început de an de învățămînt aduce studenților și elevilor, printre altele, și noi construcții.

Anul acesta elevii școlilor generale și liceelor vor primi în folosință încă 2 300 noi săli de clasă construite în comunele și orașele patriei noastre. La acestea se adaugă săli de clasă și locuri în internate pentru elevii școlilor profesionale și tehnice.

Studenții primesc încă 26 125 mp spații noi de învățămînt, concretizați în: clinici pentru Facultățile de medicină veterinară la Iași și Cluj; săli de studiu la Conservatorul «Ciprian Porumbescu» din București; săli de cursuri și laboratoare la Institutul politehnic din Cluj; săli de cursuri și laboratoare la Institutul politehnic din Brașov; săli de lucru (atelieri) la institutele de arte plastice din Cluj și București; un nou local pentru Facultatea de stomatologie de la I.M.F.-Cluj; sală de sport la Institutul pedagogic de 3 ani — Oradea; spații nou amenajate pentru Universitatea din Craiova.

Pentru cazarea și servirea mesei studenților vor intra în funcțiune circa 2 000 locuri în cămine moderne și cantine pentru 3 600 studenți în următoarele centre universitare: Timișoara — 1 188 locuri în cămine și o cantină pentru 3 000 studenți; Brașov — 396 locuri în cămine; Iași — 408 locuri în cămine; Constanța — cantină pentru 600 studenți.

Acestea sînt primele capacități ce vor intra în funcțiune din prevederile cincinalului 1966-1970, care asigură într-un ritm intens noi localuri de școli, spații de învățămînt, cămine și cantine pentru studenți și elevi.

Prof. ION DRAGU, directorul Liceului «Ion Neculce» din București, cercetător științific principal la Institutul de științe pedagogice:

Liceul «Ion Neculce» din București este gata să-și primească elevii în condiții care să asigure buna desfășurare a procesului de învățămînt. Localul școlii a îmbrăcat haina festivă, laboratoarele au fost dotate cu utilaje noi, necesare modernizării procesului instructiv-educativ, s-a amenajat o nouă și frumoasă bază sportivă. Pregătirile noastre au fost însuflețite de succesele obținute anul trecut: 77% din elevii promoși ai școlii noastre au obținut media generală peste 7, iar 29,14% — peste 9. Menționăm că în sesiunea din iunie a examenului de bacalaureat 95% din elevii liceului nostru au reușit.

În acest an școlar vom exploata din plin noul laborator lingvistic. În același timp echipamentul tehnic și mobilierul laboratoarelor de chimie și biologie vor fi îmbogățite substanțial.

Liceul nostru fiind școala de bază în care Institutul de științe pedagogice își desfășoară activitatea, în noul an școlar se va extinde munca de cercetare științifică. În centrul preocupărilor vor sta problemele perfecționării unor programe școlare, ale modernizării predării, ale programării învățămîntului, ale orientării școlare și profesionale. O atenție deosebită se va acorda constituirii sistemului muncii educative; se vor aplica, la toate clasele I-VIII, concluziile formulate în lucrarea «Contribuții la sistemul muncii educative în școala generală» elaborată de institut.

Interviuri realizate de Bazil DUNĂREANU

◀ Primul «orar», primele emoții...

cadran
interna
tional

imagini italiene: pisa

— corespondență din Italia —

Cîndva, așezarea aceasta de pe riul Arno era un port înfloritor, rivalizînd cu Genova și Veneția. Gloriei maritime care a legat de altfel numele Pisei de cel al cruciadelor — știut fiind că de la cheiurile portului porneau pe drumul de apă navele cu războinici — orașul i-a suprapus pe cea a artei și științei. Aici s-a născut și a crescut cunoscutul arhitect și sculptor Niccolo Pisano, un adevărat precursor al Renașterii, și tot aici a trăit marele astronom și fizician Galileo Galilei, pentru care monumentele Pisei au constituit un adevărat laborator, unde își făcea experiențele sale. În clădirea Domului, bunăoară, el a descoperit legea mișcării oscilatorii a pendulului, iar din turnul înclinat a stabilit legea căderii corpurilor. De altfel, în clădirea Domului se păstrează și astăzi ca un obiect de mare preț așa-numita lampă a lui Galilei, construită din bronz.

Magnetul care atrage astăzi armate de turiști din toate colțurile lumii este Piața Domului, numită și Piazza dei Miracoli. Și nu fără teme. Lingă monumentală clădire a Domului se află un monument care a devenit un fel de efigie a Italiei turistice. Este vorba de turnul înclinat. Privindu-l de lingă zidurile de marmură de diferite culori ori de lingă colonadele de marmură și văzîndu-i unghiul de inclinație, trăiești senzația puternică a unei adevărate minuni, așteptîndu-te ca, dintr-o clipă într-alta, să-l vezi prăbușindu-se. Conceput de către Bonnano Pisano drept clopotniță, turnul este o construcție elegantă la care s-a muncit multe decenii. Specialiștii au apreciat că greutatea lui depășește 14 000 tone. De-a lungul seco-

lelor, numeroasele cutremure care s-au făcut simțite la Pisa nu l-au defeciorat cituși de puțin și se spune că încă multe secole de acum înainte va continua să suscite interesul turiștilor și al oamenilor de știință. Savanți din întreaga lume se preocupă de acest curios fenomen arhitectonic, au loc dezbateri în presă și se preconizează începerea unor lucrări de consolidare și de conservare sub egida U.N.E.S.C.O.

După ce ai vizitat Domul și Battistero — o construcție de formă circulară, cu pereții din marmură albă — după ce ai scăpat cu greu de insistențele vînzătorilor de suveniruri care îți oferă în zeci de variante imaginea turnului înclinat — de la portchei la cești de cafea, de la batucuri la cărți de joc — te simți îndemnat să străbați orașul în lung și-n lat, să te plimbi pe străzile lui pitorești, multe împodobite cu construcții de pe vremea Renașterii, să poposești la Piazza dei Cavalieri, ce evocă ordinul Cavalerilor Sfințului Ștefan, ori să adăști printre ruinele temelor romane, datînd de pe vremea vestitului Nero.

Prezența la Pisa îți dă totodată prilejul să faci cunoștință și cu alte locuri devenite celebre prin pana unor mari scriitori. Bunăoară, palatul Gherardesca a fost evocat de Dante în „Divina comedie” ca loc de surghiun.

În această concentrare formidabilă a monumentelor trecutului, te trezesc la realitatea prezentului animația de pe străzi, goana amețitoare a mașinilor, luminile multicolore ale firmelor magazinelor care la fiecare pas anunță „liquidazione” (solduri), o stratagemă a negustorilor de a atrage clienții pentru mărfurile mai greu vandabile. Actualitatea o simți trepidînd la ceasurile dimineții, cînd muncitorii pornesc spre fabricile orașului — căci Pisa este un puternic centru industrial al Toscanei — sau cînd mii de studenți se îndreaptă spre universitate. Într-adevăr, aici își desfășoară activitatea una dintre cele mai vechi universități ale țării, întemeiată la 1338 și a cărei faimă a trecut de mult hotarele țării. În discuțiile pe care le-am avut cu profesorii am aflat că există trainice legături de colaborare cu instituțiile de învățămînt superior din țara noastră, mărturie a raporturilor statornicite între cele două țări atît pe plan științific și cultural, cît și economic și politic. De altfel, nu demult, scriitorul Dragoș Vrînceanu a vorbit în fața studenților și cadrelor didactice despre poezia românească, iar în vitrinele librăriilor din Pisa am văzut lucrări de Sadoveanu, Rebreanu, Titus Popovici, precum și recenta apariție editorială a volumului de poezii de Tudor Arghezi în traducerea laureatului Premiului Nobel, Salvatore Quasimodo. Toate acestea constituie pași înainte pe drumul cunoașterii și aprecierii reciproce.

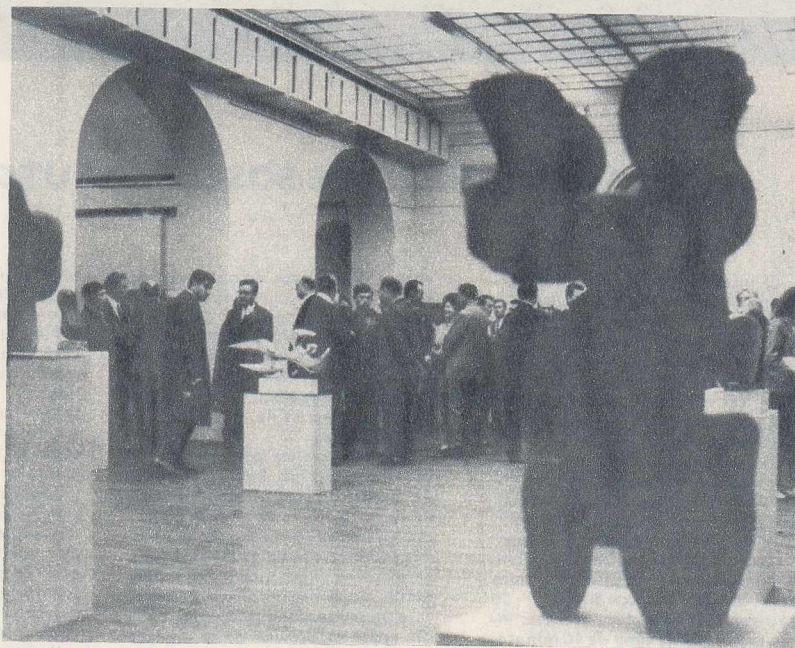
I. MĂRGINEANU

exodul specialiștilor

— E adevărat că plecați definitiv din Anglia?
— Într-adevăr, voi pleca în toamnă la San Francisco, la Presbyterian Medical Centre.
— Veți câștiga mai mult?
— Da, aproape dublu. Totuși, nu sa-

lariul mai mare m-a tentat să plec în America.

— Dar ce anume?
— Posibilități mai mari de studiu. La noi, în Anglia, se înaintează greoi...
— Întrebările au fost puse de un reporter de la Daily Telegraph, iar răspunsu-

Expoziția de artă plastică contemporană românească deschisă recent în sala de expoziție Ernst Museum din Budapesta, a stîrnit un viu interes în rîndul iubitorilor de artă din capitala R. P. Ungare, atrăgînd zilnic numeroși vizitatori.

rile au fost date de doctorul John Raison, unul dintre principalii specialiști britanici în chirurgia inimii. Prilejul interviului: hotărîrea lui Raison de a accepta să emigreze în Statele Unite.

Atenția acordată de presă cazului Raison decurge din problema dificilă pe care o creează, în Marea Britanie, ca și în alte țări vest-europene, așa-numita „hemoragie a materiei cenușii”, respectiv plecarea în S.U.A. a unor specialiști de înaltă valoare, ispițiți de marile companii americane cu câștiguri mai ridicate și laboratoare de studiu mai bine utilate.

Cazul Raison a fost pus în legătură și cu un alt fapt. În urmă cu citva timp, după ce s-a aflat de hotărîrea Angliei de a se retrage din organizația vest-europeană pentru construirea și lansarea de sateliți — E.L.D.O. — decizie asupra căreia cabinetul britanic a revenit ulte-

rior, G. V. Pardoe, conducătorul departamentului de construire a rachetei Blue Streak al companiei Hawker Siddeley Dynamics, a dezvăluit faptul că N.A.S.A. și diferite societăți constructoare americane au făcut în repetate rînduri oferte avantajoase specialiștilor englezi în construcții spațiale pentru a-i determina să emigreze în Statele Unite.

Numeroase cercuri din Anglia consideră că masivul exod al savanților ar fi putut fi evitat dacă de pildă guvernul britanic ar fi micșorat cheltuielile militare în favoarea sprijinirii alocațiilor pentru cercetarea științifică.

Hemoragia materiei cenușii a stîrnit temeri pentru viitorul cercetărilor științifice în Anglia, această problemă fiind dezbătută și în parlament.

Florin UDREA

„de la arma criticii la critica prin arme”

„Cînd analizezi condițiile de viață și de luptă ale poporului din Africa de sud ai impresia că aici colonialismul a atins limitele sale: exploatarea omului nu poate fi împinsă mai departe, spolierea bogățiilor unui popor nu poate fi mai nemiloasă și condițiile de luptă ale populației oprimată nu pot fi mai dificile, ca urmare a puterii și stratagemelor utilizate de rasiștii albi; și totuși, teritoriul vecin, Africa de sud-vest, apare încă mai defavorizat din acest punct de vedere” — nota mai demult un ziarist african.

Situația geografică, climatul, subpopularea teritoriului au făcut ca lupta pentru independență a populației Africii de sud-vest să se desfășoare în împrejurări deosebit de dificile. Din această cauză, deși teritoriul ar fi putut deveni unul din primele state africane independente (dominația colonială oficială fiind sfîrșit în 1920, în urma înfringerii Germaniei în primul război mondial), Africa de sud-vest continuă să rămînă și astăzi pradă acțiunii destructive a colonialismului și rasismului.

„Retrasă” din componența imperiului învins, Africa de sud-vest a fost atribuită statului vecin ei — Uniunea Sud-Africană — spre administrare („conform principiului dezvoltării și al bunăstării populației” — precizau documentele corespunzătoare ale Ligii Națiunilor).

Rasiștii sud-africani au instaurat însă pe teritoriul anexat binecunoscutul lor regim de discriminare rasială și asuprire.

„Administrația țării noastre — declara recent Sam Nujoma, președintele SWAPO, Organizația popoarelor din sud-vestul african — se află în întregime la bunul plac al minorității rasiste, deși aceasta nu reprezintă decît a 7-a parte din întreaga populație a țării. Această minoritate dispune în exclusivitate de bogățiile țării, în timp ce populația de culoare suferă și trăiește în condiții din cele mai mizerabile și mai inumane... Deși țara noastră are bogății fabuloase”.

Într-adevăr, Africa de sud-vest deține un

loc de frunte în extracția mondială de diamante; trustul sud-african Oppenheimer, care controlează „Consolidated Diamond Mines of S.W.A.” obține un profit anual de peste 15 milioane lire sterline de pe urma extracției diamantelor. Subsoliu țării e bogat în plumb, argint, mangan, cositor, zinc, cupru, vanadiu. În sudul țării, în deșertul Namib, au fost descoperite și zăcăminte de uraniu. În ceea ce privește industria pescuitului, Africa de sud-vest se află pe primul loc pe continent.

Este pe deplin explicabil deci că guvernul rasist de la Pretoria a rivnit întotdeauna să anexeze teritoriul Africii de sud-vest. Intențiile sale în această privință au suferit însă eșecuri succesive de-a lungul anilor; revoltele populațiilor locale, ca și protestele viguroase ale statelor africane au amînat de fiecare dată planurile anexioniste ale Republicii sud-africane.

Cu atît mai mult a surprins hotărîrea Curții Internaționale de Justiție de la Haga de a-și declina competența în problema Africii de sud-vest; după cum se știe opinia publică a apreciat acest gest ca o aprobare tacită a politicii de apartheid a R.S.A. Pînă și un ziar ca *New York Times* recunoștea că decizia de la Haga „va influența asupra prestigiului și chiar asupra utilității Curții Internaționale”.

Liderii mișcării de eliberare naționale din Africa de sud-vest au declarat însă că lupta pentru dobîndirea independenței teritoriului, departe de a înceta, intră în tr-o fază nouă. „Noi am epuizat toate mijloacele pașnice în lupta pentru revindicarea drepturilor noastre legitime — de clară ei. Sîntem gata de a trece de la arma criticii la critica prin arme. Foarte curînd, sperăm să putem trece la acțiune directă”.

Corneliu VLAD

Intrebare cu multe răspunsuri

„Sărmanul Mexic! Atât de departe de Dumnezeu și atât de aproape de Statele Unite!” Această frază a lui Porfirio Diaz, președinte al Mexicului înainte de primul război mondial, este citată de Richard West într-un articol publicat de revista New York Times Magazine sub titlul „De ce latino-americanii spun: go home, Yankee?”

West constată că vecinătatea geografică, la care se referea Diaz, nu reprezintă singura cauză a ostilității față de S.U.A. „Țările cele mai îndepărtate — Argentina, Chile și Uruguay — sînt în același timp și cele mai violente anti-americane”, notează el. În celelalte, ostilitatea este de asemenea extrem de puternică.

Motivele și implicit răspunsurile la întrebarea din titlul articolului citat sînt numeroase. Circa 40 la sută din exportul de capital al Statelor Unite se îndreaptă către America Latină și o treime din valoarea sa este destinată exploatarea petroliferă. „Firmele lor dobîndesc profituri uriașe și nouă ne lasă pămîntul secătuit”, i s-a spus iar și iar lui West în cursul călătoriei pe care el a întreprins-o în țările Americii Centrale și de Sud. Autorul a stat de vorbă și cu oamenii de afaceri americani din S.U.A. și a fost înmărmurit de ceea ce el numește „mentalitatea lor de conchistadori”. Unul dintre ei i-a declarat: „Brutalitatea este singurul procedeu potrivit în relațiile cu păștinașii”. Directorul (originar din Texas) a mea dintre cele mai importante exploatarea miniere de cupru din Chile i-a afirmat categoric că nord-americani ar trebui să-și creeze un stat propriu în America Latină, asemenea burilor din Africa de sud. „Cu armele noastre i-am ține la respect pe localnici”, a adăugat el.

Aceeași atitudine de dispreț rasial a

regăsit-o Richard West și la o serie de reprezentanți oficiali ai Statelor Unite. Adresându-se studenților dintr-un centru universitar latino-american, ambasadorul S.U.A. în acea țară și-a început discursul cu cuvintele: „Este un mare privilegiu pentru voi că am venit aici”.

Richard West subliniază că isteria anti-comunistă contribuie din plin la „coruperea politică S.U.A. față de America Latină”. Ridicîndu-se împotriva cercurilor agresive care susțin că Cuba este un „pumnal îndreptat spre inima Statelor Unite”, el își încheie astfel articolul: „Metafora nu este nici corectă, nici originală. Încă mai demult Goebbels a pretins că Cehoslovacia e un pumnal îndreptat spre inima Germaniei”.

N. AURELIU

„Libertate” — acest cuvînt scris pe zidurile din Cuzco (Peru) poate fi înțeles și pe străzile orașelor din alte țări latino-americane ale căror popoare năzuiesc la o deplină libertate — politică și economică.

novi sad, inima voivodinei

— corespondență din r. s. f. iugoslavia —

Așezat la confluența tuturor torentelor le cuceritori care și-au tăiat vad prin această parte a Europei, Novi Sadul a răit de-a lungul istoriei o viață deosebit de zbuciumată. S-au perindat pe aici cavalerii medievali, ienicerii și spahișii turci, ilanșii austrieci, care și-au lăsat urmele în abirintul întunecat al celor 16 km de galerii subterane, în zigzagul tranșeeilor, în scrijeliturile de pe porțile și zidurile ortăreței Petrovarajdin. Vechea emblemă a orașului reprezintă trei valuri albastre, imbolizînd Dunărea, trei turnuri de cetate, vocind caracterul militar al cetății, iar easupra lor un porumbel purtînd în cioc ramură de măsline. Atunci cînd a fost concepută această emblemă, din cele trei elemente heraldice porumbelul era mai mult expresia unei aspirații decît a unei realități.

În ciuda nenumăratelor vicisitudini, orașul de pe Dunăre a jucat un rol destul de important — economic și cultural — în viața țării. În 1861 a luat ființă aici Teatrul popular sîrb, iar trei ani mai tîrziu — importantă bibliotecă, avînd azi 300 000 volume. Novi Sadul a cunoscut însă o uternică și rapidă înflorire abia după eliberarea țării de sub jugul fascist. El și-a erdut caracterul semirural, devenind un raș modern cu circa 150 000 de locuitori, 2 noi cartiere și zeci de construcții iminente. Micul port la Dunăre s-a dezvoltat și modernizat, capacitatea instalatelor sale de încărcare și descărcare ajungînd anual 1.000 000 tone mărfuri. A dezvoltat și industria. Întrucît Novi Sadul este situat în Voivodina, principala

regiune agricolă a Iugoslaviei, s-a construit aici o întreprindere de mașini agricole — care produce anual mii de combine, agregate pentru însilozare și alte utilaje destinate agriculturii — și a luat ființă un institut agronomic.

Situată în sudul Cîmpiei Panonice, Voivodina — denumită și grînarul Iugoslaviei — ocupă o suprafață de 21 506 kmp. Ogoarele se întind pe o suprafață de 1 677 000 ha pămînt din cel mai fertil. Dar inundațiile, uneori catastrofale, pun în primejdie munca oamenilor; alții seceta își face simțită efectele dăunătoare. Conform datelor statistice, din ultimii 100 de ani 51 au fost ani de secetă, în 32 s-au produs inundații și numai 17 au fost ani buni pentru agricultură. Pentru a se preveni efectele calamităților naturale s-a pornit la construirea sistemului hidrotehnic Dunăre-Tisa-Dunăre, care va permite irigarea unei suprafețe de 360 000 ha și drenarea altor 760 000 ha. De pe suprafețele irigate și drenate se vor obține recolte sporite de grîu, porumb, sfeclă de zahăr, legume și plante furajere.

Lucrările la acest sistem au început în primăvara anului 1957. Pînă în prezent au și fost terminate jumătate din obiectivele prevăzute.

Pe lângă sarcinile principale de desecare și irigare, sistemul hidrotehnic Dunăre-Tisa-Dunăre va servi și ca mijloc de comunicație între regiunile provinciei Voivodina. Totodată, el va fi folosit și la aprovizionarea cu apă a orașelor și întreprinderilor.

N. PLOPEANU

dacă bate vîntul

În tăcerea litoralurilor nisipoase izolate naște un nou sport: iahtingul pe nisip. Nevoie doar ca vîntul să atingă cel puțin 12 km pe oră ca neobișnuitele „amerciazi” cu roți și pinze să înceapă să leze. Nimic nou, afirmă unii. În 1829, în două localități din Carolina de Sud — Charleston și Hamburg — un vehicul șine era mișcat de vîntul care umfla azele cu care era prevăzut. Zarzavagii n jurul Cantonului, pe la începutul colului, nu utilizau pinzele pentru a unge la oraș cu căruțele pline de po-

vară? O fi sau nu o noutate, cert este un lucru: în curînd vor avea loc competiții organizate cu aceste vehicule de agrement. Numai vîntul să bată la timp! Căci de vînt depinde viteza spre care năzuiesc noii sportivi. După numeroase încercări făcute în ultimii ani s-a constatat că un asemenea aparat poate atinge 73,4 km/oră cînd vîntul are țaria 5 și peste 110 km/oră dacă vîntul are țaria 7.

Noul sport își are de pe acum locurile preferate: în Anglia plașa Sf. Ana sau în R.F.G. la Sankt Peter, în Franța la

Touquet, în Belgia la Panne. Dar vastele deșerturi nisipoase se pare că atrag mai mult în ultima vreme pe înfocații amatori. Un colonel francez, I. du Boucher, intenționează să facă o traversare cu asemenea ambarcație prin Sahara, de la Colomb-Béchar (Algeria) la Nouakchott (Mauritania) pe o distanță de 3 000 km.

Se pare că dintr-un acord practicat doar de cîțiva amatori, acest gen de iahting se pregătește pentru confruntări internaționale. În Franța s-au și precizat cîteva norme, stabilindu-se 3 clase de aparate. Pinzele ambarcațiilor făcînd parte din prima clasă (pentru competiții mari, internaționale) vor fi de 15 mp, pentru a doua clasă vor fi de 10 mp, iar pentru a treia, de 6,50 mp.

Și o curiozitate: deocamdată aceste ambarcații n-au frînă. Pilotul își anunță prezența în fața celor care se află în drumul său servindu-se de un fluier. Și un avantaj: dacă „naufragiază” nu e nevoie să știe să inoate...

I. CORBAN

bursa... autografelor

În numeroase țări din Occident autografele unor personalități celebre au devenit sursa unui „business” tot mai prosper. La fel ca și operele de artă, timbrele sau monedele, autografele sînt catalogate, se vind cu bucată în magazine specializate sau, uneori, cu toptanul la licitații, avînd un curs care oscilează ca și cel al unei acțiuni aducătoare de profit.

Se vind cărți, manuscrise, scrisori și alte opere purtînd semnături ilustre. Prețurile variază mult, în funcție de voga de care se bucură cutare sau cutare scriitor, pictor, om de stat ori savant. Totodată ele sînt în raport direct și cu conținutul textului respectiv: o scrisoare de dragoste poate să conțene de zece ori mai mult decît cîteva rînduri care exprimă mulțumirile adresate cu vreo ocazie d-lui sau d-nei X. În plus, conțenează și raritatea sau abundența autografelor unei anumite personalități, legea cererii și a ofertei spunîndu-și și aici cuvîntul.

Pasionații pentru literatură pot achiziționa cu numai 15 franci o invitație la masă semnată de Victor Hugo sau cu 50 de franci una purtînd autograful lui Alfred de Musset; o scrisoare către un prieten, semnată de Stendhal, Balzac, Flaubert sau Baudelaire poate fi cumpărată cu 200-1 000 franci; una semnată de Voltaire cu 400-1 500 franci, iar de Rousseau — cu 750-2 000 franci.

Melomanilor li se oferă ieftin autografe aparținînd lui Gounod, Massenet, Lalo, Cesar Frank (pînă la 50 de franci), mai scump cele ale lui Stravinsky (150-300 franci), Debussy și Ravel (250-800 franci), Berlioz și Wagner (250-1 000 franci), Chopin (750-1 500 franci), pe culme situndu-se Mozart și Beethoven (3 000-5 000 franci).

Amatorii de pictură pot achiziționa la un preț convenabil parafa lui David sau Ingres, iar ceva mai scump pe cea a lui Delacroix (150-500 franci). Mai bine cotați sînt o serie de oameni de stat — unii regi ai Franței (300-1 250 franci), marile figuri ale revoluției franceze: Danton, Marat și Robespierre (250-800 franci) etc., precum și unii oameni de știință ca Pasteur sau Newton (500-1 500 franci).

Lista este prea lungă pentru a putea fi epuizată în cîteva rînduri. Grupate, clasificate și evaluate, aceste fragmente — fie și de mai mică importanță — ale moștenirii culturale pe care ne-au lăsat-o o seamă de personalități au devenit, ca atîtea alte valori în capitalism, o marfă.

Dar un „business” naște altul. În prezent afacerile negustorilor de autografe „cinstiți” sînt periclitate tot mai mult de ofensiva falsificatorilor...

N. POPOV

„alegerile” lui ky

Dictatorul devenise furios. Sau, cel puțin, încerca să pară. Întîlnirea cu urnele — proiectată ca o demonstrație de „democrație” — se apropia, iar cei chemați la vot vădeau o indiferență alarmantă. Singurii aflați în agitație erau vinătorii de mandate parlamentare — candidații. Cunoșcătorii treburilor de la Saigon pretind că generalul Ky a preluat pe cont propriu preparativele. Obiectivul nr. 1: fabricarea „atmosfera electorale”. S-a procedat ca pe scenă. Într-o singură noapte s-a amenajat decorul — zidurile Saigonului au fost acoperite cu afișe multicolore. Dimineața, în zori trecătorii au fost asaltați de difuzorii de manifeste grăbiți să scape de inuția lor încărcătură, iar niște tinerei fără meserie precisă dar dornici să ciștige un ban s-au instalat în mașini dotate cu megafone, repetînd obsedant indemnul ca duminică sud-vietnamezii să voteze, deoarece „fiecare vot este o cărămidă la edificiul democrației”.

Amatorii de voturi și de folii parlamentare sînt destul de numeroși. Ei nu au însă o platformă politică, nu se înfățișează ca exponenți ai unui program. Un ziarist parizian remarca tăcerea candidaților. În fond, ce le pot spune alegătorilor? O statistică întocmită la Saigon (menționată de Figaro) depista pînă la 65 militari, oameni de casă ai lui Ky, 80 slujbași ai regimului cu domiciliul în provincie, 100 oameni de afaceri... Forțe politice din cele mai dilerite au apreciat că alegerile patronate de Ky sînt lipsite de orice valoare, reprezintă o inscenare compromițătoare. Frontul Național de Eliberare a indemnă populația să boicoteze farsa electorală. Budiștii au procedat în același mod. Semnificativ este faptul că și unele grupări care se pretind „anticomuniste” au refuzat să ia parte la „alegeri”. Observatorii apuseni, examinînd momentul electoral sud-vietnamez, constată accentuarea izolării regimului lui Ky. Chiar ziarști a-

mericani pun sub semnul întrebării valoarea unor alegeri organizate în condițiile în care cea mai mare parte a populației din Vietnamul de sud trăiește în zonele eliberate, aflate sub controlul forțelor patriotice. Din New York Times aflăm că din cei 15 500 000 sud-vietnamezi doar 4 000 000 sînt înscrși pe listele alegătorilor.

Zadarnic răgușesc copilandrii angajați de Ky să facă agitație în Saigon. Inuțil s-au cheltuit bani pentru imprimarea a sute de mii de afișe și manifeste. „Alegerile” de la Saigon rămîn o comedioară prost regizată și prost interpretată.

M. RAMURĂ

Dînd dovadă de spirit patriotic, de eroism, populația R. D. Vietnam răspunde agresorilor muncind cu însuflețire la rețierea obiectivelor ce au fost ținta bombardamentelor aviației americane. Fotografia înfățișează un aspect de la lucrările de reconstrucție a unui pod.

